

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARAT DAĞI(ŞANLIURFA) FLORASI VE ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

Mehmet Mustafa KORKUT

BIYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞANLIURFA
2006**

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARAT DAĞI(ŞANLIURFA) FLORASI VE ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

Mehmet Mustafa KORKUT

BIYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞANLIURFA
2006**

Yrd. Doç. Dr. Hasan AKAN danışmanlığında, M. Mustafa KORKUT'un hazırladığı 'Arat Dağı (Şanlıurfa) Florası ve Etnobotanik Özellikleri' konulu bu çalışma 06/01/2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Biyoloji Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan AKAN :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Esat ÇETİN :

Üye : Prof. Dr. Selçuk ERTEKİN :

Bu Tezin Biyoloji Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

Prof. Dr İbrahim BOLAT
Enstitü Müdürü

Bu çalışma HÜBAK tarafından desteklenmiştir.
Projen No : 481

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	v
SİMGELER DİZİNİ	vi
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	5
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	6
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA	10
4.1. Araştırma Alanının Fiziki ve Coğrafi Özellikleri	10
4.1.1. Coğrafi konumu	10
4.1.2. Toprak özellikleri	10
4.1.3. Jeolojik özellikleri	13
4.1.4. İklim özellikleri	14
4.2. Araştırma Alanı Vejetasyonunun Genel Özellikleri	18
4.3. Araştırma Alanının Floristik Özellikleri	19
4.3.1. Alanın florasının taksonomik tasnifi	19
4.3.2. Hayat formlarına göre tasnif.....	23
4.3.3. Fitocoğrafik bölgelere göre tasnif	26
4.3.4. Alandaki endemik bitkiler ve tehlike kategorileri	27
4.3.5. Alandaki nadir bitkiler ve tehlike kategorileri	28
4.4. Araştırma Alanının Etnobotanik Özelliklerinin Tasnifi	28
4.5. Araştırma Alanının Bitki Listesi ve Etnobotanik Özellikleri	31
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	86
5.1. Sonuçlar	86
5.2. Öneriler	95
KAYNAKLAR	98
ÖZGEÇMİŞ	101
ÖZET	102
SUMMARY	103

Öz

Yüksek Lisans Tezi

**ARAT DAĞI(ŞANLIURFA) FLORASI VE
ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ**

M. Mustafa KORKUT

**Harran Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Anabilim Dalı**

**Danışman: Yard. Doç. Dr. Hasan AKAN
Yıl: 2005, Sayfa: 103**

Bu araştırma 2002–2004 yılları arasında Birecik İlçesi Arat Dağı'nın florası ve etnobotanik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bölgede 49 familya ve 193 cinse ait 214 tür, 55 alttür ve 30 varyete olmak üzere 299 takson tespit edilmiştir. Saptanan taksonların 6'sı endemiktir. Alanın florasında Gymnospermae 1 taksonla, Angiospermae 298 taksonla temsil edilmiştir. Angiospermae'lerin 39 tanesi Monocotyledones, 260 tanesi ise Dicotyledones sınıfına dahildir. Fabaceae(49 takson), Asteraceae(38 takson) ve Brassicaceae(18 takson) en fazla takson içeren familyalardır. *Astragalus* (8 takson), *Trifolium*(7 takson) ve *Vicia*(7 takson) en fazla takson içeren cinslerdir. Raunkier'in hayat formları sıralamasına göre; terofitler 152, hemikriptofitler 92, kamefitler 21, kriptomfitler 30 ve fanerofitler 4 tanedir. Araştırma alanında tespit edilen bitkilerden 10'u zarar görebilir(VU), 6'sı en az endişe verici(LC) ve 1'i çok tehlikede(CR) kategorilerine girmektedir. Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışma sonucu, toplanmış 299 bitkinin 170 tanesinin etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 59 tanesi yem, 33 tanesi yiyecek, 19 tanesi yakacak, 17 tanesi tıbbi amaçlı, 8 tanesi süpürge yapımında, 5 tanesi süs bitkisi, 5 tanesi boya, 3 tanesi çocuklar tarafından oyun amaçlı, 11 tanesi ise diğer(pekmez yapımı, yoğurt yapımı, ateş yakmak, çardak(bir çeşit çatı) yapımı, dağdaki suyu berraklaştırmak için, vb.) amaçlarla kullanılmaktadır. 33 bitkiye halk tarafından sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir kullanımı bulunmamaktadır. Ayrıca 13 bitkinin zararlı özellikleri bulunduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Birecik, Arat Dağı, Flora, Etnobotanik

Abstract

MSc Thesis

THE FLORA AND ETHNOBOTANY OF ARAT MOUNTAIN (ŞANLIURFA)

M. Mustafa KORKUT

**Harran University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Biology**

**Supervisor: Assist. Prof. Dr. Hasan AKAN
Year: 2005, Page: 103**

This investigation was carried out to determine the flora and ethnobotany of Arat Mountain located in Birecik, town of Şanlıurfa. In the region, 299 taxa belonging to 49 families, 193 genera, 214 species, 55 subspecies and 30 varieties are determined. In the flora of research area, it is determined that Gymnospermae with 1 taxa while Angiospermae with 298 taxa. 39 taxa of Angiospermae members are belong to Monocotyledones whereas 260 taxa are belong to Dicotyledones. The families which have the most taxa in research area; Fabaceae(49 taxa), Asteraceae(38 taxa) and Brassicaceae(18taxa). Concerning the number of species the major genera in this region are as follow; *Astragalus*(8 taxa), *Trifolium*(7 taxa) and *Vicia*(7 taxa). According to the life forms of Raunkier; Therophytes 152, Hemicryptophytes 92, Chamaephytes 21, Cryptophytes 30 and Phanerophytes 4 in the research area. It is determined that 10 taxa are Vulnerable(VU), 6 taxa Least Concern(LC) and 1 of them is Critically Endangered(CR). During the study, interviews were applied at different times to different people in four rural settlements of the region. Among 299 taxa, 126 taxa gathered within the research area had local names and were known as useful to the villagers. It was determined that 59 as a fodder plants, 33 of these plants were used as food, 19 for fuel, 17 for medicinal purposes, 8 in producing broom, 5 as ornamental plants, 5 in dying, 3 in children's games. 13 of these plants were determined to have harmful effects on animals.

KEY WORDS: Birecik, Arat Mountain, Flora, Ethnobotany

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanması sırasında bana her konuda yardımcı olan, yol gösteren danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Hasan AKAN'a, tüm bilimsel çalışmalarımızda desteklerini bizden esirgemeyen Bölüm Başkanımız Sayın Doç. Dr. Nihat DİLSİZ'e, etnobotanik konusunda değerli bilgilerini ve yayınlarını bizimle paylaşan Sayın Dr. Füsun ERTUĞ'a (Yeditepe Üniversitesi) yardımlarından dolayı, değerli hocalarım, Prof. Dr. Vagif HATEMOV, Yrd. Doç. Dr. Esat ÇETİN ve Dr. Mustafa ASLAN'a ve misafirperverlikleri ve yardımlarından dolayı Arat Dağı çevre halkına, ayrıca yüksek lisans öğrencisi M. Maruf BALOS, öğretmen Mahmut AYDOĞDU ve Arş. Gör. Lokman VARIŐLI'ya her türlü desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 4.1. Araştırma alanının coğrafik haritası	11
Şekil 4.2. Araştırma alanının büyük toprak grupları haritası.....	12
Şekil 4.3. Birecik Ombro-Termik iklim diyagramı	18
Şekil 4.4. Araştırma alanında en çok taksona sahip familyalar	22
Şekil 4.5. Araştırma alanındaki taksonların Raunkier'e göre hayat formları	25
Şekil 4.6. Araştırma alanındaki taksonların Serebryakov'a göre hayat formları.....	25
Şekil 4.7. Araştırma alanındaki taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı.....	27
Şekil 4.8. Araştırma alanındaki taksonların etnobotanik özelliklerine göre dağılımı.....	29

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 1.1.	Türkiye florasının genel durumu.....	2
Çizelge 4.1.	Yıllık ortalama sıcaklıklar.....	15
Çizelge 4.2.	Yıllık ortalama yağış miktarı.....	15
Çizelge 4.3.	Yağış rejimi ve yağışın rejimlere göre dağılışı.....	16
Çizelge 4.4.	Ortalama nispi nem.....	16
Çizelge 4.5.	Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların gruplara göre dağılımı.....	19
Çizelge 4.6.	Araştırma alanında cins ve takson sayısına göre en zengin familyalar ve oranları.....	20
Çizelge 4.7.	Araştırma alanının en çok taksona sahip familyalar bakımından yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması.....	21
Çizelge 4.8.	Araştırma alanında en çok takson içeren cinsler.....	22
Çizelge 4.9.	Araştırma alanında en çok taksona sahip cinslerin yakın çevrede yapılan floristik çalışmalarla karşılaştırılması.....	23
Çizelge 4.10.	Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların Raunkier'e göre hayat formları.....	24
Çizelge 4.11.	Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların Serebryakov'a göre hayat formları.....	24
Çizelge 4.12.	Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı.....	26
Çizelge 4.13.	Araştırma alanında yayılış gösteren endemik bitkiler ve tehlike kategorileri.....	27
Çizelge 4.14.	Araştırma alanında yayılış gösteren nadir bitkiler ve tehlike kategorileri.....	28
Çizelge 4.15.	Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların etnobotanik özellikleri.....	29
Çizelge 4.16.	Arat Dağı ve Kalecik Dağı'nın etnobotanik yönden karşılaştırılması.....	30
Çizelge 5.1.	C7 karesi için yeni kayıtlar.....	88
Çizelge 5.2.	Araştırma alanında yapılmış etnobotanik çalışmanın yakın çevrede yapılmış etnobotanik çalışmalarla karşılaştırılması.....	89

SİMGELER DİZİNİ

M. M. KORKUT

F.

Ka.

Hk.

Kr.

T.

VU

CR

LC

a

b

c

d

e

f

g

h

i

m

n

r

Mehmet Mustafa KORKUT

Fanerofit

Kamefit

Hemikriptofit

Kriptofit

Terofit

VULNERABLE-Zarar Görebilir

CRITICALLY ENDANGERED-Çok Tehlikede

LEAST CONCERN-En Az Endişe Verici

İstasyonun adı

İstasyonun deniz seviyesinden yüksekliği

Rasat süresi yıl olarak

Yıllık ortalama sıcaklık

Yıllık toplam yağış

Aylık ortalama sıcaklık eğrisi

Aylık ortalama yağış eğrisi

Kurak periyot

Nemli mevsim

En soğuk ayın en düşük sıcaklık ortalaması

Mutlak minimum sıcaklık

Muhtemel donlu aylar

1. GİRİŞ

Türkiye florası üzerinde yapılan araştırmalar 18. yüzyıl başlarında Fransız botanikçi Tournefort'un 1700–1702 yılları arasında Kuzey ve Kuzeydoğu Anadolu'da yaptığı gezilerle başlamıştır. Bu botanikçiyi takiben diğer bazı yabancı botanikçiler de Anadolu ve çevresinden bitki toplamışlardır (Baytop, 2003).

Ülkemiz florasıyla ilgili ilk önemli yayın İsviçreli botanikçi **Edmond BOISSIER** tarafından (Boissier, 1867–1868) yayınlanan "**Flora Orientalis**" adlı eserdir. Boissier'den sonra Türkiye Florası ile ilgili çalışmalarda, başta Alman botanikçi Bornmüller (1936) olmak üzere, Handel-Mazetti (1909), Czechtz (1938), Schwarz (1936), Huber-Morath (1973;1977;1996), Walter (1962;1974), Khan (1964), Davis (1965–1988;1988) ve başka birçok botanikçi önemli rol oynamışlardır. Yurdumuz florasıyla ilgili yazılmış en önemli eser ise, **Flora Orientalis**'ten tam bir asır sonra yayını tamamlanan, editörlüğünü **Peter Hadland DAVIS**'in yaptığı 1965–1988 yılları arasında yayımlanan "**Flora of Turkey and The East Aegean Islands**"adlı 10 ciltlik eserdir. Son yıllarda 11. cildi (Supp.II) de Türk botanikçiler tarafından hazırlanmıştır (Güner ve ark., 2000).

Türkiye florasının yayınlanmaya başlamasından sonra ülkemizde floristik çalışmalar daha büyük bir önem kazanmıştır. Türkiye genelinde yapılan floristik çalışmalarla, yurdumuz florasında yeterince araştırılmamış bölgeler incelenmekte ve bunun sonucunda ülkemiz florası ile ilgili daha net bilgiler elde edilmektedir.

Türkiye, coğrafi konumu, jeomorfolojik yapısı ve değişik iklim tiplerinin etkisi altında bulunması nedeniyle son derece zengin bir flora sahiptir. Türkiye florası 11.000 civarında tohumlu bitki türünden oluşurken, bunların 3.000 kadarı endemik bitkidir. Buna karşılık Avrupa Kıtası'nda ise yaklaşık olarak 12.000 bitki türü

bulunmaktadır. Türkiye'deki bitki türü sayısı, yapılan çalışmalar sonucunda tanımlanan yeni türlerle her geçen gün artmaktadır. Yurdumuz endemik tür oranı ve çeşitliliği açısından Orta Doğu'nun en zengin florasına sahiptir. Endemik bitki bakımından en zengin ülke olan Yunanistan'da bile bu değer 800–1000 arasındadır. Bu farklılıklar göz önüne alındığında ülkemizin bitki türleri açısından ne kadar zengin ve ilginç bir ülke olduğu anlaşılır (Ekim, 2000).

Çizelge 1.1. Türkiye florasının genel durumu

	Doğal Tür Sayısı	Endemik Tür Sayısı	Endemizm Oranı(%)	Kültürü Yapılan Tür	Toplam
Pteridophyta	101	1	1.0	0	101
Gymnospermae	35	3	9.1	0	35
Dicotyledoneae	8887	3319	37.3	97	9063
Monocotyledoneae	1731	389	22.5	22	1815
Toplam	10754	3708	34.5	119	11014

Floristik özellikleri yanında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, etnobotanik özellikleri açısından da araştırılması gereken bölgelerden biridir. Bölge halkının çoğunluğu, kırsal alanlarda yaşamaları nedeniyle yabani bitkilerle yakından ilgilidir. Bitkilerden gıda, baharat, boyar madde, yakacak ve süs bitkisi olarak yararlanmanın yanında tıbbi amaçla da kullanmış ve kullanmaktadırlar. Esasen tıbbi amaçla kullanım daha yaygındır ve daha eskilere dayanır.

Etnobotanik sözcüğü ilk kez ABD'li bilim adamı W.Harsberger tarafından 1895 yılında ortaya atılmıştır. Ayrıca etnobotanik teriminin ilk geçtiği, O'nun *The Purposes of Etnobotany* adlı eseri bu konuda bilinen ilk yayındır. Bu terimin bilim dünyasına girmesiyle etnobotanik çalışmalarda yeni bir çığır açıldı.1980'lere kadar pek çok araştırmacı 'Etnobotanik' terimini alıp kendi konusu içinde kullandı. 1980'lerden sonra etnobotanik, halk ta dahil olmak üzere artık çok geniş bir kesimin ilgisini çekti ve yerli, yabancı birçok dergide bilimsel anlamda etnobotanik ile ilgili makaleler çıkmaya başladı. Bir süre sonra halk bilimi, arkeobotanik, paleoetnobotanik çalışan bilim adamları da etnobotanik çalışmalarda bulundu ve her biri bu bilim dalına yeni bir teknik ve bilgi kattı. Amerika'da Etnobiyoloji Topluluğu

tarafından ilk kez 1981 yılında *Journal of Ethnobiology* dergisi basıldı. Harsberger etnobotaniğe ‘yerli halkın bitki kullanımı’ olarak bakmıştır. Yapılan birçok çalışmadan sonra, 1993’te Yen bu tanımı tekrar gözden geçirdi ve tam olmasa da yeni bir etnobotanik tanım ortaya koydu: ‘Bitkiler ve yerli halk arasındaki her türlü karşılıklı ilişki’. Ancak biz bugün etnobotanik için geniş anlamda ‘evrim süreci içinde insan-bitki ilişkileri’ diyebiliriz. Daha dar anlamdaysa ‘bir yörede yaşayan halkın yakın çevresinde bulunan bitkilerden çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere yararlanma bilgisi ve bitkiler üzerine etkileri’ olarak özetlenebilir (Yıldırım, 2004).

Tarih öncesi dönemlerde insanlar hastalıklarını bitkilerle tedavi ederlerdi. Çin’den sonra bitkilerin tıbbi amaçla kullanımını en iyi belgeleyen bölge Avrupa’dır. Hipokrat ve Galen’in bildirdiği eski Yunan ve Roma’daki tıbbi uygulamalar batı tıbbının temelini oluşturmuştur. Milattan sonra birinci yüzyılda Dioscorides tıbbi bitkilerin kullanımı konusunda ilk Avrupa raporunu hazırladı ve kitabında 500’den fazla bitkiyi tanımladı. Bu eser, 17. yüzyıla kadar en önemli kaynak olma özelliğini korudu (Dönmezer, 1999).

Tüm dünyada yaklaşık 250.000, ülkemizde ise 11.000’i aşkın bitki türü bulunmaktadır. Dünya’da tedavi amacıyla kullanılan bitkilerin sayısı 20.000 civarındadır. Bunlardan 600 kadarı da Türkiye’de yetişmektedir (Baytop, 1999). Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre dünya üzerinde yaşayan nüfusun % 80 kadarı bitkisel ilaçlarla tedavi olmaktadır (Dönmezer, 1999).

Türkiye’nin hemen her bölgesinde özellikle yenilen otlarla ilgili bilgi anadan kıza kuşaklar boyu aktarıla gelmiştir. Yenilebilir otları toplamak, yıkamak, kimisini yenebilir hale getirmek üzere pişirmek ya da kurutup kışa hazırlamak genellikle kadınların bilgi birikimi içindedir. İlaç, boya, süpürge yapılan bitkiler konusunda ve yakacak olarak toplanan, kış için yığılan bitkilerle ilgili birikimler de daha çok kadınlara özgüdür. Yumrulu bitkiler, mantarlar ve çeşitli meyveleri iyi bilenler ve toplayanlarsa erkek çocuklar ve yetişkin erkekler, özellikle çobanlardır. Yem bitkileri ve hayvanları zehirlenme potansiyeli olan bitkilerde çobanların, hayvancılık

yapan köylülerin yüzyıllar boyu kuşaktan kuşağa aktardıkları bilgilerdir(Yıldırım, 2004).

Bugün Türkiye’de halk arasında kullanılan doğal bitkisel ekstre ve etken maddelerin biyolojik ve terapötik etkileri üzerindeki çalışmalar çok fazla değildir. Bu çalışmalar fazlalaşırsa birçok bitkiden değerli doğal maddeler elde edilebilir (Erdemir, 2001).

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Ülkemizde daha önce yapılmış olan floristik araştırmalar ışığında bir değerlendirme yapılacak olursa Güney Doğu Anadolu Bölgesi Türkiye'nin floristik açıdan en az araştırılmış bölgelerinin başında yer alır (Çırpıcı, 1987). Yaptığımız literatür taramaları sonucunda Şanlıurfa'dan bitki toplayan önemli araştırmacılar; 1841 yılında *Kotschy*, 1888 yılında *Sintenis* ve 1965'li yıllarda ise *P.H. Davis* sayılabilir. Ayrıca *Zohary*'nin bölge vejetasyonu ile ilgili bir çalışması vardır (Zohary, 1973). Araştırma alanı ile ilgili direkt olarak flora ve vejetasyona yönelik hiç çalışma yapılmamıştır. Ancak alana uzak da olsa Karacadağ'ın geofit bitkileri (Malyer, 1979), Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliğinin Florası (Adıgüzel ve Aytaç, 2001), Tektik Dağları Florası (Kaya, 2002), Diyarbakır ve Çevre İlleri Eğreltileri (Kaynak, 1989) gibi çalışmaları vardır. Ayrıca, bazı floristik ve sistematik yayınlar da yapılmıştır. Bunlar arasında; Karacadağ Bitki Çeşitliliği (Ertekin, 2002), Kaşmer Dağı Florası (Akan ve ark., 2005), Kuyulu Florası (Ekim ve Ark., 2005), Şanlıurfa Geofit Florası (Eker, 2005), Karkamış Baraj Gölü Alanı Bitkileri (Türkmen ve Aslan, 2003), *Lathyrus* L. cinsi üzerinde sistematik araştırmalar (Ertekin, 1991), Şanlıurfa Birecik İlçesi Mezra Beldesi'nin Florası ve Vejetasyonu (Ayalp, 2005), Kalecik Dağı (Şanlıurfa) Florası (Aydoğdu, 2004), Şanlıurfa 'Direkli Tepeleri' Florası (Aydın, 2004) ve Şanlıurfa'da Yayılış gösteren Sonbahar Çiğdemleri (Akan ve Eker, 2004) verilebilir.

Floristik çalışmalar yanında, yaptığımız literatür taramaları sonucunda, bölgede yapılan etnobotanik çalışmalar arasında; GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler (Anonim, 2001), Urfa'da Doğum Gelenek ve Görenekleri (Nahya, 1983), Güneydoğu Anadolu Bölgesi Tıbbi ve Aromatik Bitkileri (Özel, 1999), Kanseri Hastalığında Tedavi Amacıyla Kullanılan Yöresel Bitkiler (Yücecan ve ark., 1988), Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Kullanılan Yöresel Bitkiler (Yücecan ve ark., 1991), Urfa Folklorik Tıbbından Örnekler ve Modern Tıp Açısından İnc.

(Erdemir, 1983), Urfa'da Hastalıkların Tedavi Şekilleri (Işıkoğlu, 1984), Mardin Sepetleri (Akan, 2005), Urfa İsotunun Tarihçesi ve Etnobotanik Özellikleri (Akan ve ark., 2005), Urfa Müzikal Enstrümanları (Akan ve ark., 2005), Kalecik Dağı'nın Etnobotanik Özellikleri (Akan ve ark., 2005) adlı çalışmalar gösterilebilir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmamızın materyalini Arat Dağı'nda yayılış gösteren bitkilerin çiçekli ve meyveli örneklerinin belirli periyotlarla 2002–2004 yılları arasında toplanarak; herbaryum örneği haline getirilmiş bitki örnekleri oluşturmaktadır. Bitkilerin değişik vejetasyon devrelerine rastlayan aylarda yapılan arazi çalışmalarında 299 takson toplanmıştır. Bu örnekler numaralanıp preslendikten sonra herbaryum usullerine göre kurutulularak kartonlara yapıştırılmıştır. Bitki türleri, familya, cins ve endemik türler, hayat formlarına ve coğrafik elementlere göre analiz edilmiştir. Bu bitkiler teşhis edildikten sonra Harran Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Herbaryumuna konmuştur. Bu bitkilerin teşhisinde Türkiye Florası'ndan yararlanılmıştır(Davis, 1965-1985;1988; Güner ve ark., 2000). Ayrıca teşhis edilmesinde zorluk çekilen bazı türler, o sahanın uzmanları tarafından kontrol edilmiştir. Araştırma alanı Türkiye Florası'nda kullanılan Grid sistemine göre C7 karesine girmektedir. Alandan toplanarak teşhis edilen bitkilerin listesi, Türkiye Florası'ndaki sıra esas alınarak verilmiştir. Listede takson isminden sonra; bitkinin toplandığı lokalite, rakım, habitat, hayat süresi, hayat formu, toplanma tarihi, toplayıcı rumuzu, toplayıcı numarası ve ayrıca bitkinin floristik bölgesi, endemizm özelliği ve varsa bitkinin etnobotanik özelliği verilmiştir.

Etnobotanik çalışma yapılırken, öncelikli olarak alandan 2002–2004 yılları arasında toplanarak herbaryum örneği haline getirilen bitki örnekleri kullanılmıştır. Bitki örnekleri, araştırma alanı çevresinde bulunan 4 ayrı yerleşim biriminde(Arat Köyü, Yukarı Almaşar Köyü, Bulutlu Köyü, Güllü Köyü), önceden hazırlanmış anketler uygulanarak halka gösterilmiştir. Yapılan çalışmada bir anket formu uygulanmamış olup, anketler soru-cevap şeklinde yapılmıştır. Anket uygulanan kişilere öncelikle bitkinin varsa yerel ismi sorulmuştur. Daha sonra varsa kullanım amacı, kullanılan kısmı, kullanım biçimi sorulmuştur. Ayrıca uygun vejetasyon dönemlerinde anket uygulanan kişilerle birlikte çalışma alanı gezilerek veriler toplanmıştır. Anket uygulanan kişiler kadınlar, erkekler ve çocuklar olmak üzere üç

gruptan oluşmaktadır. Anketler 33 kadın, 21 erkek ve 20 çocuk olmak üzere 74 kişi üzerinde uygulanmıştır.

Etnobotanik çalışma yapılan yerleşim birimlerindeki bilgi edinilen bazı kişilerin isimleri aşağıda verilmiştir. (Müslüm Yıldırım (42, Yukarı Almaşar Köyü), Adle Yıldırım (70, Yukarı Almaşar Köyü), Ali Yıldırım (50, Yukarı Almaşar Köyü), İbrahim Yıldırım (17, Yukarı Almaşar Köyü), Hüseyin Yıldırım (14, Yukarı Almaşar Köyü), Osman Sabır (55, Bulutlu Köyü), Mehmet Sabır (47, Bulutlu Köyü), Ali Koç (32, Bulutlu Köyü), Mehmet Çakmak (42, Bulutlu Köyü), Sabri Korkmaz (50, Bulutlu Köyü), İsmail Korkmaz (18, Bulutlu Köyü), Mikail Korkmaz (15, Bulutlu Köyü), Sultan Korkmaz (48, Bulutlu Köyü), Sofi Ahmet Üstündağ (51, Güllü Köyü), Şeh Muhammed Üstündağ (50, Güllü Köyü), Zeliha Üstündağ (45, Güllü Köyü), Ali Üstündağ (9, Güllü Köyü), Mustafa Demir (36, Arat Köyü), Ramazan Demir (33, Arat Köyü), Fatma Demir (60, Arat Köyü), Hacı Halil Demir (65, Arat Köyü), İsmet Aydın (38, Arat Köyü), Abdullah Aydın (65, Arat Köyü), Eyüp Çelikoğlu (34, Arat Köyü), Engin Çelikoğlu (12, Arat Köyü), Yılmaz Çelikoğlu (18, Arat Köyü), Nizamettin Ateş (22, Arat Köyü)).

Etnobotanik çalışma yapılan köyler, genelde Kürtçe konuşulan köyler olduğu için özellikle Türkçe bilmeyen yaşlı kadınların verdikleri yerel isimlerin aslına dokunulmamış ancak anlatılan kullanım biçimleri bölgeden insanların yaptığı çevirilerle Türkçe olarak verilmiştir.

Tür adlarının yazımında sadece geçerli olan adları ve otör isimleri verilmiştir. Sinonim adları dikkate alınmamıştır.

Nadir, endemik ve tehdit altındaki türler IUCN Red List Categories and Criteria Version 3,1(2001) ve Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler (Ekim ve ark. 2000) eserlerine göre kategorilere ayrılmış ve bölgedeki durumları değerlendirilmiştir. Bitkilerin hayat formları; Fanerofit(F), Kamefit(Ka), Hemikrptofit(Hk), Kriptofit(K), Terofit(T) olarak Raunkier (Raunkier, 1934)

sistemine göre ve ağaç, çalı, çok yıllık ot, tek yıllık, iki yıllık ot olarak da Serebryakov (Serebryakov, 1965) sistemine göre verilmiştir.

Bitki listeleri verilirken, bütün bitkiler C7 karesinden olduğundan, fazla tekrardan kaçınmak amacıyla hepsine ayrı ayrı C7 Şanlıurfa yazılmamıştır. Lokalitelerin sonundaki “M. M. Korkut”tan sonra gelen sayılar ise toplayıcı numarasını belirtmektedir.

Alandan toplanan bitkilerin C7 karesi için yeni kayıtlar olup olmadıkları şu kaynaklardan araştırılarak bulunmuştur; Türkiye Florası, 1–10. ciltler(Davis, 1965–1988) ve 11. cilt (Güner ve ark. , 2000), Flora Of Ceylanpınar State Farm(Adıgüzel ve Aytaç, 2001), Donner (1990), New Floristic records for C7 grid square(Aslan ve Türkmen, 2001), New Floristic records for squares C6 and C7 from Turkey (Aslan ve Türkmen, 2003).

Bitkilerin ait oldukları fitocoğrafik bölgeleri yazılmıştır. Hangi fitocoğrafik bölgeye ait olduğu tespit edilemeyen taksonlar bilinmeyenler olarak kabul edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1. Araştırma Alanının Fiziki Ve Coğrafi Özellikleri

4.1.1. Coğrafi konumu

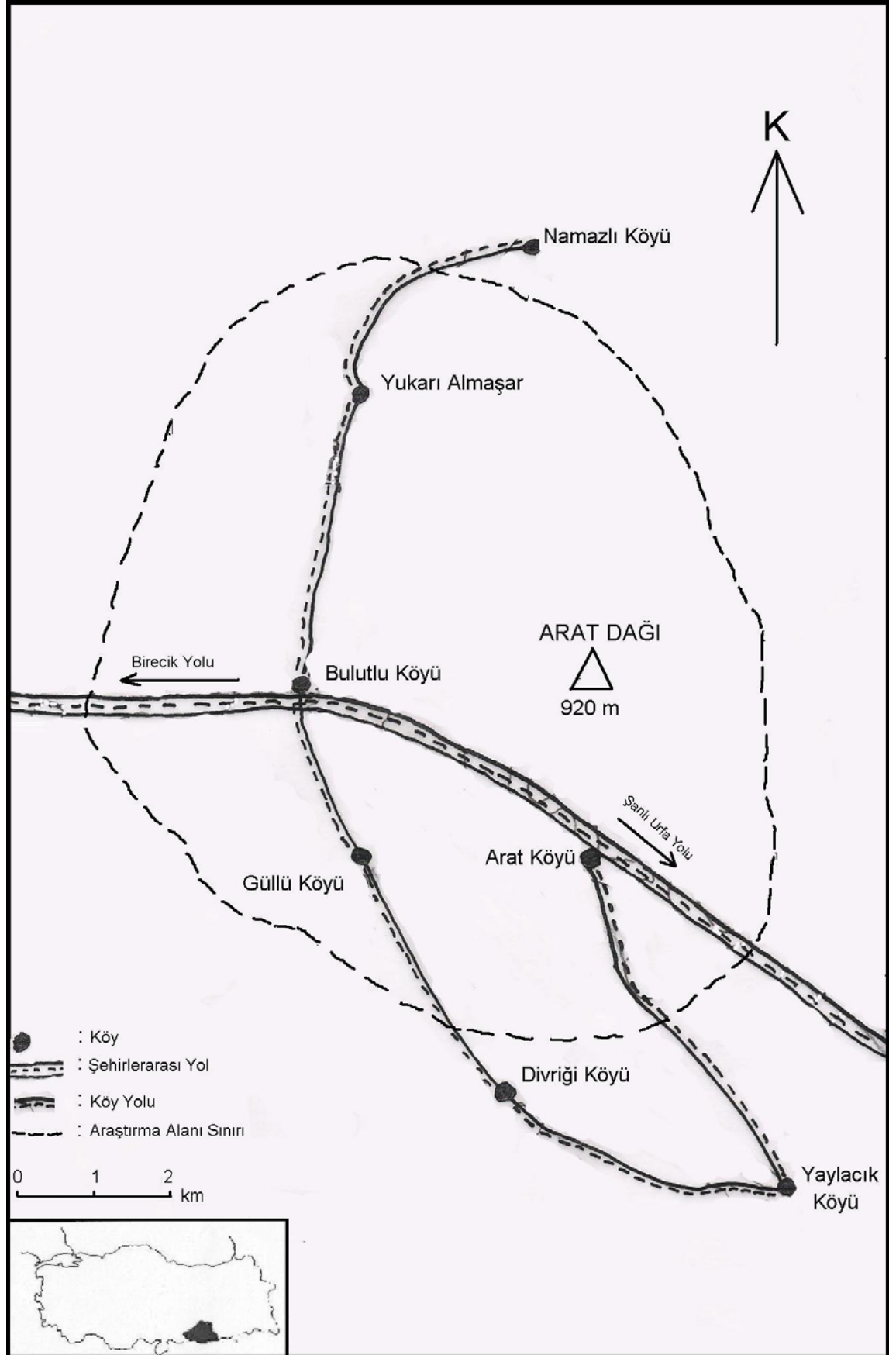
Araştırma alanı Birecik'in 15 kilometre doğusunda, Şanlıurfa-Birecik Karayolunun 73–76. kilometreleri arasında yer alan, kuzeyden güneye doğru yaklaşık 7 kilometre uzanan kuzeyde 920 m ve güneyde 870 m yüksekliğinde iki tepe ve bunları ayıran bir vadiden oluşmaktadır. Arat Dağı'nın batı girişinde dağdan ismini alan Arat Köyü, kuzeydoğusunda Günışığı Köyü, kuzeybatısında Yukarı Almaşar Köyü, batısında ise Güllü ve Bulutlu köyleri bulunur(Şekil 4.1). Alanın vadi kısmında 10 yıl öncesine kadar akan, kurumuş dere yatakları, kuzeybatı tarafında ise yazın kuruyan, kışın akan dereler bulunmaktadır. Alanın 920 m olan en yüksek yerinde Arat Radyolink İstasyonu bulunmaktadır.

Araştırma alanının konumu 38° 08' doğu boylamları, 37° 03' kuzey paralelleri arasındadır.

Bitki coğrafyası açısından değerlendirsek araştırma alanı İran-Turan floristik bölgesine girer. Davis'in kareleme sistemine göre ise araştırılan alan C7 karesine dâhildir.

4.1.2. Toprak özellikleri

Araştırma alanının büyük toprak gruplarına ait bilgileri Şanlıurfa Tarım Reform Müdürlüğünden Alınmıştır. Harita, Şanlıurfa İli Toprak Kaynağı Envanter Raporundan faydalanılarak yapılmıştır (Anonim, 1976). Araştırma sahasının yarıya yakını kırmızımsı kahverengi topraklar oluşturmaktadır. Ayrıca, kahverengi topraklar ile çıplak kaya ve molozlardan oluşmaktadır (Şekil 4.2). Dağın kuzeybatı eteklerinde az alan kaplayan kireçli, beyaz topraklı alanlar bulunmaktadır.

Şekil 4.1. Araştırma alanının coğrafi haritası

Kahverengi topraklar: Çeşitli ana maddelerden oluşan ABC profilli topraklardır. Oluşumlarında kalsifikasyon rol oynar. Bu işlem sonucu profillerinde çok miktarda kalsiyum bulunur. Erozyona uğrayanlarda A ve C horizonları görülür. Doğal drenajları iyidir. A1 horizonu kahverengi veya grimsi kahverengi, 10–15 cm. kalınlığında ve granüler yapıdadır. Organik madde içeriği ortadır. Reaksiyonu nötr veya kalevidir. B horizonu açık kahverengiden koyu kahverengiye değişir. Kaba, yuvarlak köşeli blok yapıdadır. Bu horizon tedrici olarak soluk kahverengi veya grimsi çok kireçli ana maddeye geçiş yapar. Kahverengi topraklarda bütün profil kireçlidir. B horizonunun altında beyazımsı ve çoğunlukla sertleşmiş kireç birikme katı bulunur. Bunun altında bir jips birikme katı vardır. Bu topraklar yazın uzun periyotlar boyunca kuru kalır. Bu periyotlarda kimyasal ve biyolojik etkinlikler yavaştır.

Kırmızımsı kahverengi topraklar: Solum rengi hariç, hemen hemen diğer bütün özellikleri kahverengi toprakların aynı veya benzeridir. A horizonu tipik olarak kırmızımsı kahverengi, daha ağır bünyeli ve oldukça sıktır. B horizonunun altında CaCO₃ birikme horizonu bulunur. Beyazımsı renkli olan bu horizon yumuşak veya çimentolaşmış olabilir. Kırmızımsı kahverengi topraklar çeşitli ana maddeler üzerinde oluşur. Doğal bitki örtüsü uzunca otlar ve çalılardır. Doğal drenajları iyidir. Eğilimleri orta, dik ve çok dik buna bağlı olarak derinlikleri orta, sık ve çok sıktır.

Çıplak kaya ve molozlar: Bu sahalar, toprak katmanı bulunmadığı takdirde toprak gelişmesi olmayan ve bu sebeple değerlendirmesi yapılmayan, parçalanmış veya kısmen parçalanmış sert kaya ve taşlıklarla kaplı alanlardır. Tarıma uygun olmayan arazilerdir. Genellikle bitki örtüsünden yoksundur. Bazen arasında toprak bulunan kaya çatlaklarında veya topraklı küçük cephelerde yetişen çok seyrek ağaçlar, çalı ve otlar bulunabilir.

4.1.3. Jeolojik özellikler

Araştırma alanının jeolojik özellikleri Şanlıurfa İli Arazi Varlığı, T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır (Anonim, 1995)

Araştırma alanı tersiyer Birecik formasyonu ile temsil edilir. Birecik formasyonu, yatay ve düşey yönde birbiriyle geçişli üç tür litolojiden oluşmuştur. Bunlar kireçtaşı, killi kireçtaşı, kireçli marndır. Birimin en belirgin özelliği tebeşirli oluşudur. Formasyon bütünüyle beyazımsı yere yer açık bej ya da boz renkte, yer yer kumlu, seyrek olarak sileks yumrulu, kaba dokulu, orta ve kalın katmanlı, yumuşak, az dayanımlı, kırılğan, bazı yerlerde konkoideal kırıklı, bazı yerlerde ise küresel ayrışmalı ve seyrek eklemlidir. Katmanlanma belirgin olmayıp yatay veya yataya yakındır. Formasyon bütünüyle az kıvrımlı, yer yer faylı görünümündedir. Faylar genellikle KB-GD ve KD-GB doğrultulu düşeye yakın normal fay tipindedir.

4.1.4. İklim özellikleri

Araştırma alanının iklim verileri Birecik Meteoroloji istasyonundan alınmıştır (Anonim, 2001). Alan Fırat Nehrine yakın olması nedeniyle tipik bir Akdeniz iklim karakterini arz etmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. Akdeniz ikliminden ayrıldığı yönü nem oranının düşük olması ile gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkının belirgin bir şekilde görülmesidir. Nehirden uzaklaştıkça karasal iklimin etkisi görülür. Yıllık ortalama nispi nem %56'dır (Çizelge 4.4).

Yıllık yağış ortalaması 300–400 mm arasında değişir. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup en çok kış ve ilkbahar mevsiminde düşer. İlkbahar aylarında 107.6 mm, yaz aylarında 7.9 mm, sonbahar aylarında 67.9 mm, kış aylarında ise 121 mm olup yıllık ortalama yağış miktarı 360 mm'dir (Çizelge 4.2).

Yıllık sıcaklık ortalaması max 25.4 °C, min 17.8 °C'dir (Çizelge 4.1). İklim verilerinin gösterildiği şekil aşağıdaki gibidir.

Kış aylarında doğudan, ilkbahar aylarında güneybatıdan esen rüzgârlar yağmur getirir. Kuzeyden esen rüzgârlar yaz aylarında kuru ve sıcak, kış aylarında çok soğuk eserler. Hâkim rüzgâr yönü karayel (Nw), en az fakat en hızlı esen rüzgar yönü kuzeydoğu olup poyrazdır.

Çizelge 4.1. Yıllık ortalama sıcaklıklar (°C)

Birecik istasyonu		Aylar											
Rasat Süresi- 10 yıl													
Meteor. veriler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık ort. Sıc.
Ort. Sıc.	5.7	6.8	10.4	15.8	21.5	27.6	31.2	30.2	25	18.7	11.8	7.4	17.8
Ort. Yük. Sıc.	10.9	12.6	17.3	23.4	30.1	36.2	41.1	39.5	35.1	27.7	19.3	12.3	25.4
Ort. Düş. Sıc.	1.5	1.9	4.4	8.3	12.9	17.4	21	20.1	15.2	10.8	6	3.1	10.2
En Düş. Sıc.	-10	-11	-10	0.8	4	6.7	12.4	6.2	6.8	3	-4.2	-12	-0.9
En Yük. Sıc.	19.9	24.8	28	34.7	42.5	43.2	45.2	45.2	42	38.3	30.3	21.3	34.6

Çizelge 4.2. Yıllık ortalama yağış miktarı (mm)

Birecik istasyonu		Aylar											
Rasat süresi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık (mm)
10 Yıl	61.4	53.9	50.8	37.5	19.3	5.3	0.3	2.3	3	24.3	40.6	61.2	360

Çizelge 4.3. Yağış rejimi ve yağışın mevsimlere göre dağılımı

İstasyon (Birecik)	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış		Yıllık
	mm	%	mm	%	mm	%	mm	%	
	107.6	29.8	7.9	2.1	67.9	18.8	121.5	49	
Yağış rejimi- K.İ.S.Y.			Yağış rejimi tipi- 1.Doğu Akdeniz alt değişkeni						

Çizelge 4.4. Ortalama Nisbi Nem (%)

İstasyon (Birecik)	Rasat Süresi-10 yıl												Yıllık ortalama nispi nem
	Aylar												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	76	75	68	57	48	37	34	36	40	54	67	77	56

Araştırma alanının iklimsel değerlendirmesinde alana en yakın istasyon olan Birecik istasyonundan alınan veriler, çeşitli iklim formüllerine uygulandığında bölgede Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü görülmektedir. Bu verilerden yararlanılarak hazırlanan iklim diyagramı Şekil 4.3'te verilmiştir.

Akdeniz ikliminin belirlenmesinde öncelikle kurak devrenin tespiti gerekmektedir. Bu tespiti yapmak için Emberger'in önerdiği şu formül uygulanmıştır.

$$S = \frac{PE}{M}$$

PE: Yaz yağışı ortalaması
M: En sıcak ayın maksimum sıcaklık ortalaması

Bu formüle göre “S” değeri 5’ten küçük olursa Akdeniz, 5–7 arası olursa Sub-Akdeniz, 7’den büyük olursa Akdeniz’li değil denir. İstasyonumuzdan alınan veriler bu formüle uygulandığında “S” değeri 5’in altında çıkmaktadır. Bu sonuç araştırma sahamızın Akdeniz iklimine dahil olduğunu göstermektedir.

Emberger’in geliştirdiği diğer bir formül ile Akdeniz iklimi bir çok alt biyoiklim katlarına ayrılmıştır. Bu formül aşağıdaki gibidir.

$$Q = \frac{2000 P}{(M + m + 546,4) (M - m)}$$

Q: Yağış-sıcaklık emsali
P: Yıllık yağış miktarı
M: En sıcak ayın maksimum sıcaklık ortalaması
m: En soğuk ayın minimum sıcaklık ortalaması

Bu formülde “m” aynı zamanda donlu devrelerin süresini ifade eder. “m” değeri ne kadar küçükse soğuk devre o kadar uzun demektir.

“Q” Değerine göre oluşturulan Akdeniz Biyoiklim Katları şöyledir;

Q>98 ise **yağışlı**

Q= 98–63 arasında ise **az yağışlı**

Q= 63–32 arasında ise **yarı kurak**

Q= 32–20 arasında ise **kurak**

Q<20 ise **çok kurak**

“m” Değerine göre oluşturulan Akdeniz Biyoiklim Katları ise şöyledir;

m>10 °C ise **çok sıcak**

m= 10 °C - 7 °C arasında ise **sıcak**

m= 7 °C – 4.5 °C arasında ise **yumuşak**

m= 4.5 °C - 3 °C arasında ise **ılık**

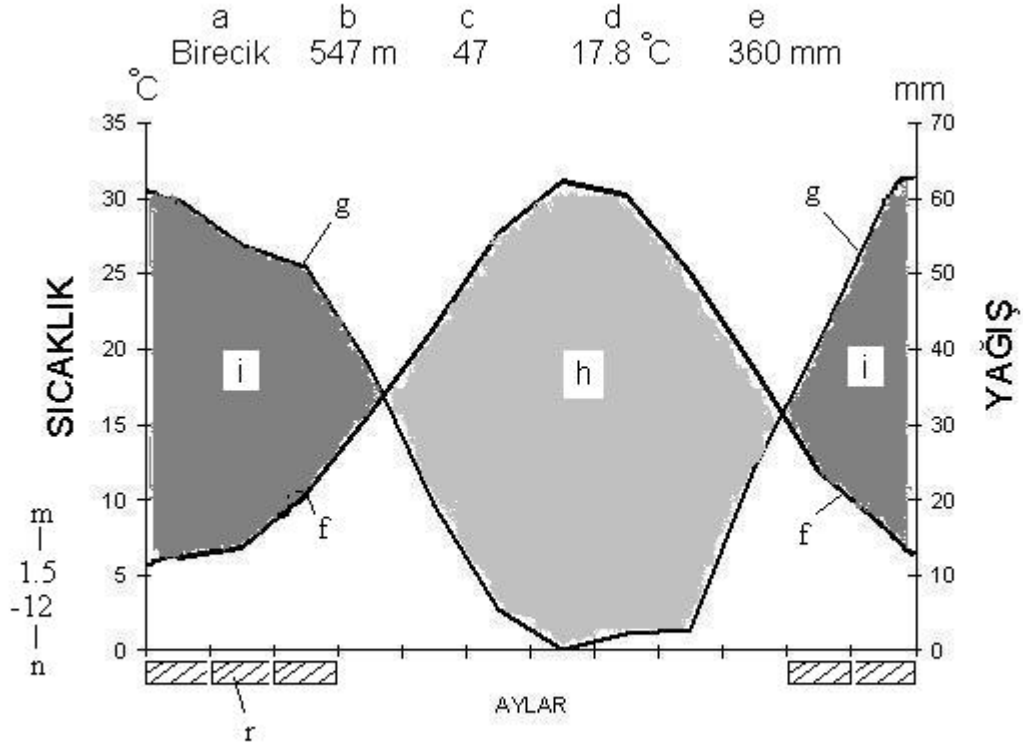
m= 3 °C - 0 °C arasında ise **serin**

Emberger’in geliştirdiği bu formülü araştırma alanımız için uyguladığımızda “Q” ve “m” değerleri aşağıdaki gibi bulunmuştur.

Q = 30,86

m = 1,5

Bu sonuçlara göre araştırma sahamız **kurak serin Akdeniz Biyoiklim** katındadır.

Şekil 4.3. Birecik ilçesi ombro-termik iklim diyagramı

- a: İstasyonun adı
- b: İstasyonun deniz seviyesinden yüksekliği
- c: Rasat süresi yıl olarak
- d: Yıllık ortalama sıcaklık
- e: Yıllık toplam yağış
- f: Aylık ortalama sıcaklık eğrisi
- g: Aylık ortalama yağış eğrisi
- h: Kurak periyot
- i: Nemli mevsim
- m: En soğuk ayın en düşük sıcaklık ortalaması
- n: Mutlak minimum sıcaklık
- r: Muhtemel donlu aylar

4.2. Araştırma Alanının Vejetasyonunun Genel Özellikleri

Araştırma alanındaki en yaygın otsu bitkiler **Poa bulbosa L., Avena sterilis L. subsp. sterilis, Triticum aestivum L., Asphodelus aestivus Brot., Medicago**

lupulina L., *Vicia villosa* Roth subsp. *villosa*, *Medicago orbicularis* (L.) Bart., *Trigonella mesopotamica* Hub.-Mor., *Astragalus hamosus* L. olarak gösterilebilir.

Araştırma alanında dağ eteklerinde görünen ve populasyonu gün geçtikçe azalan *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Ficus carica* L. subsp. *carica* (All.) Schinz et Thell., taksonları gibi ağaç formundaki taksonlar alan vejetasyonunun orman vejetasyonundan step vejetasyonuna doğru geliştiğini göstermektedir.

4.3. Araştırma Alanının Floristik Özellikleri

4.3.1. Alanın florasının taksonomik tasnifi (bitki grupları, familyalar, cinsler, türler)

Alandan topladığımız bitkilerin teşhisinden sonra Angiospermae ve Gymnospermae sınıflarına göre tasnif yapılmıştır. Bu tasnifin sonuçları Çizelge 4.5'te verilmiştir. Buna göre alandaki taksonlardan 298'i Angiospermae, sadece biri Gymnospermae sistematik grubuna aittir. Bu tür Angiospermae'ye geçiş özelliği taşıması bakımından önemli olan *Ephedra campylopoda*'dır. Gymnospermae'lerin toplam sayıya oranı % 0.3'tür. Angiospermaeler ise %99.7'lik bir orana sahiptir.

Çizelge 4.5. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların gruplara göre dağılımı

Büyük Sistematik Gruplar	Araştırma Alanında		
	Takson Sayısı	Yüzde	Endemik Takson Sayısı
Gymnospermae	1	0.3	-
Angiospermae	298	99.7	6
Dicotyledones	260	86.9	6
Monocotyledones	39	13.1	-
Toplam	299	100	6

Alandaki Dicotyledones takson sayısı 260 olup % 86.9'luk bir orana sahiptir. Monocotyledones takson sayısı 52 olup, bunların oranı ise 13.1'dir. Endemiklerin 6'sı da Dicotyledones sınıfına aittir. Alandaki en çok taksona sahip familyaların takson sayısı ve yüzde oranı Çizelge.4.6.'da verilmiştir.

Çizelge 4.6. Araştırma alanında cins ve takson sayısına göre en zengin familyalar ve oranları

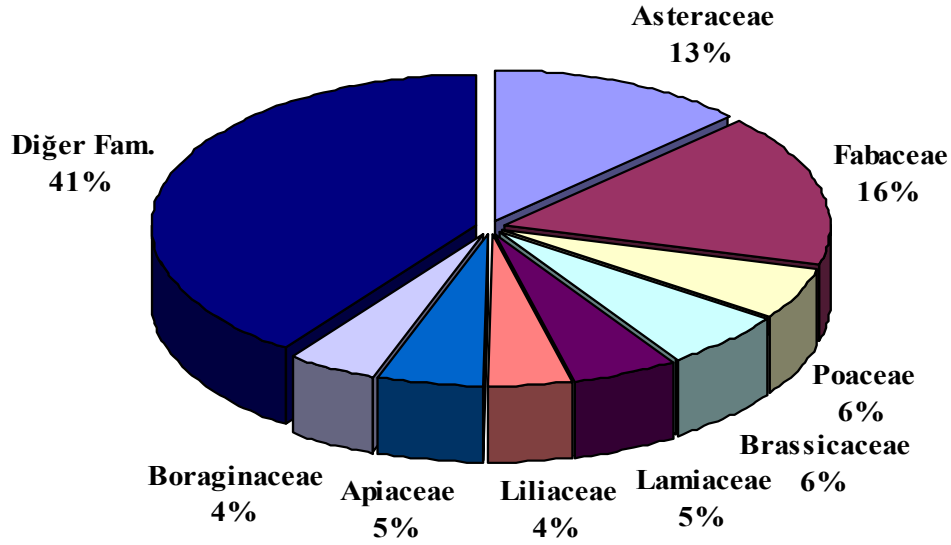
Familyalar	Cins		Takson		Endemik takson sayısı
	sayısı	yüzdesi	sayısı	yüzdesi	
Fabaceae	19	9.8	49	16.4	3
Asteraceae	26	13.5	38	12.7	1
Brassicaceae	16	8.3	18	6.0	-
Poaceae	13	6.7	17	5.7	-
Apiaceae	12	6.2	16	5.3	-
Lamiaceae	12	6.2	16	5.3	-
Boraginaceae	7	3.6	13	4.4	-
Liliaceae	8	4.1	12	4.0	-
Caryophyllaceae	6	3.1	10	3.4	-
Ranunculaceae	6	3.1	10	3.4	-
Toplam	125	64.7	199	66.5	4
Diğer 39 familya	68	35.3	100	33.5	2
Genel Toplam	193	100	299	100	6

Görüldüğü gibi **Fabaceae** familyası 49 takson (% 16.4) ile takson sayısı bakımından ilk sırayı almakta, ayrıca 3 endemik tür ile endemizm açısından en zengin familya olarak belirlenmiştir. Bu oran, bölgenin, cins sayısı bakımından, 19 cinsle ikinci sırada yer alan **Fabaceae** familyası bakımından zengin olduğunu göstermektedir. 26 cins (%13.5) ile **Asteraceae** familyası en fazla cins içeren familya olup, 38 taksonla (% 12.7) en fazla takson içeren familyalar arasında ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca bu familyanın içerdiği endemik tür sayısı 1'dir. Takson sayısı bakımından zengin bir diğer familya ise 16 cins ve 18 taksonla **Brassicaceae** familyasıdır. İlk 10 familyanın cins sayısı alandaki bitkilerin % 64.7'sini, takson sayısı bakımından ise % 66.5'ini oluşturmaktadır. Diğer familyalar ve takson sayıları Çizelge 4.6'da görüldüğü gibidir. Bu verilerin yakın çevredeki çalışmalarla karşılaştırılması Çizelge.8' de gösterilmiştir.

Çizelge 4.7. Araştırma alanının en çok taksona sahip familyalar bakımından yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması

Familyalar	Birecik- Arat Dağı	Karkamış Baraj Gölü Alanı (Türkmen ve Aslan- 2003)	Birecik- Mezra (Ayalp- 2005)	Tektek Dağları (Kaya- 2002)	Kalecik Dağı (Aydoğdu- 2004)
Asteraceae	38	74	46	38	25
Poaceae	17	31	32	13	13
Fabaceae	49	60	31	45	56
Brassicaceae	18	21	16	29	14
Lamiaceae	16	26	16	16	19
Liliaceae	12	11	13	5	5
Apiaceae	16	22	12	14	14
Boraginaceae	13	11	8	8	7
Scrophulariaceae	9	12	6	10	6
Diğerleri	111	185	100	77	72
Toplam	299	464	290	261	230

Araştırma alanındaki takson sayıları, Tektek ve Kalecik dağları ile benzerlik göstermekte olup, oran olarak ta Karkamış Baraj Gölü ile benzeşmektedir.

Şekil 4.4. Araştırma alanında en fazla takson içeren familyalar.

Çizelge 4.8. Araştırma alanında en çok takson içeren cinsler

Cinsler	Araştırma alanında	
	İçerdiği takson sayısı	Yüzde(%)
Astragalus	8	2.7
Trifolium	7	2.3
Vicia	7	2.3
Medicago	6	2.0
Centaurea	5	1.7
Veronica	5	1.7
Euphorbia	5	1.7
Galium	5	1.7
Trigonella	5	1.7
Toplam	53	17.7
Diğer 184 cins	246	82.3
Genel Toplam	299	100

Çizelge 4.8’de görüldüğü gibi **Fabaceae** familyasına ait **Astragalus**, **Trifolium** ve **Vicia** cinsleri araştırma alanında en fazla taksona sahip cinsler sıralamasında ilk üç sırada yer almaktadır. Bu durum **Fabaceae** familyasının vejetasyon bakımından da alanda baskın olduğunu gösterir. Çizelge 4.8’de verilen ilk 9 cinsin içerdikleri takson sayısının toplam bitki sayısına oranı % 19.4 tür.

Çizelge.4.9. Araştırma alanında bulunan en çok taksona sahip familyaların yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması

Cinsler	Birecik- Arat Dağı	Birecik- Mezra (Ayalp-2005)	Kalecik Dağı (Aydoğdu-2004)	Direkli Tepeleri (Aydın-2004)
Astragalus	8	8	11	3
Trifolium	7	2	8	5
Vicia	7	3	8	7
Medicago	6	-	6	3
Centaurea	5	4	3	4
Veronica	5	3	4	2
Euphorbia	5	4	4	2
Galium	5	3	3	1
Trigonella	5	4	6	2
Diğer Cinsler	246	258	201	162
Toplam	299	290	238	192

4.3.2. Hayat formlarına göre tasnif

Alandan toplanan bitkilerin hayat formları aşağıda görüldüğü üzere hem Raunkier’e hem de Serebryakov’a göre analiz edilmiştir.

Raunkier, bitkileri yenileme tomurcuklarının veya tepe sürgünlerinin, toprak seviyesinde kritik mevsimde aldıkları durumlara göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma Çizelge.4.10’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.10. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların Raunkier(1905)'e göre hayat formları

Hayati Formlar	Araştırma alanındaki		
	Takson Sayısı	Yüzde	Endemik Takson Sayısı
Fanerofitler	4	1.3	-
Kamefitler	21	7.0	1
Hemikriptofitler	92	30.7	3
Kriptofitler	30	10.0	-
Terofitler	152	50.8	2
Toplam	299	100	6

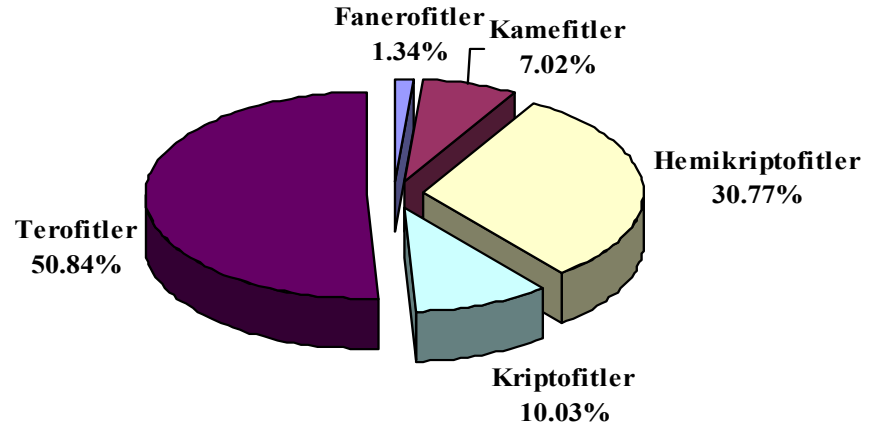
Buna göre Terofitlerin 152 taksonla en fazla sayıda taksona sahip hayat formu olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca hemikriptofitler 92 taksonla hayat formları sıralamasında önemli bir yer tutmaktadır.

Çizelge 4.11. Araştırma alanındaki taksonların Serebryakov'a göre hayat formlarının tasnifi

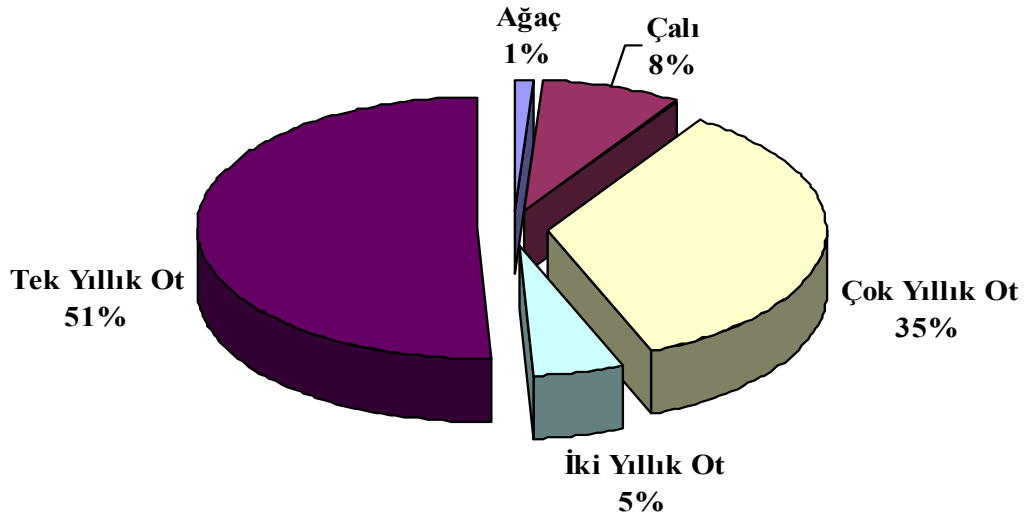
Hayat Formları	Takson Sayısı	Yüzde (%)	Endemik Takson Sayısı
Ağaç	3	1.0	-
Çalı	24	8.0	1
Çok Yıllık Otsu	104	34.7	3
İki Yıllık Otsu	16	5.4	-
Tek Yıllık Otsu	152	50.8	2
Toplam	299	100	6

Serebryakov (1965) bitkileri tek veya çok yıllık olmalarına ve gövde şekillerine göre sınıflandırmıştır. 104 çok yıllık otsu ve 152 tek yıllık otsu bitkiyle yoğunluğun tek ve çok yıllık otlarda olduğunu görüyoruz. Ayrıca alanda 3 ağaç 24'te çalı türüne rastlanmıştır.

Yukarıdaki iki çizelgenin verileri grafik şeklinde gösterilmiştir. (Bak: Şekil 4.5, Şekil 4.6)

Şekil 4.5. Araştırma alanındaki taksonların Raunkier(1905)'e göre hayat formları

Şekil 4.6. Araştırma alanındaki taksonların Serebryakov(1965)'a göre hayat formları

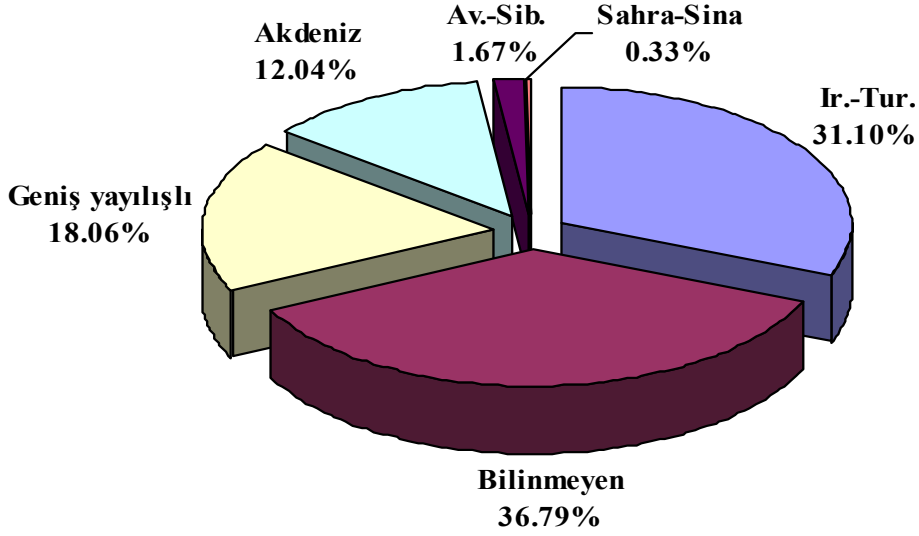
4. 3. 3. Fitocoğrafik bölgelere göre tasnif

Çizelge 4.12. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı

Fitocoğrafik Bölgeler	Araştırma Alanında		
	Takson Sayısı	Yüzde	Endemik Takson Sayısı
İran-Turan	93	31.1	3
Akdeniz	36	12.0	1
Avrupa-Sibirya	5	1.7	-
Sahra-Sina	1	0.3	-
Geniş Yayılışlı	54	18.1	1
Bilinmeyen	110	36.8	1
Toplam	299	100	6

İran-Turan elementleri 93 tür (% 31.1) ile en fazla takson sayısına sahiptir. Akdeniz elementleri 36 (% 12), Avrupa-Sibirya elementleri 5 (% 1.7) ve Sahra-Sina elementleri 1 (% 0.3) taksona sahiptir. Ayrıca 54 takson (% 18.1) geniş yayılışlı ve 110 takson, fitocoğrafik özelliği bilinmeyenler grubuna girmektedir. Araştırma alanı bitki coğrafyası açısından İran-Turan fitocoğrafik bölgesinden, Akdeniz fitocoğrafik bölgesine geçiş zonunda yer almaktadır.

Alanda yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı Şekil 4.7'deki grafikte de verilmiştir.

Şekil 4.7. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı

4. 3. 4. Alandaki endemik bitkiler ve tehlike kategorileri

Yapılan araştırmalar sonucu araştırma alanında toplam olarak 6 endemik taksona rastlanmıştır. Endemizm oranı % 2'dir.

Çizelge 4.13. Araştırma alanında yayılış gösteren endemik taksonlar ve tehlike kategorileri

Bitki Adı	Tehlike Kategorileri
<i>Astragalus lamarckii</i>	LC
<i>Cicer echinospermum</i>	VU
<i>Onobrychis armena</i>	LC
<i>Anthemis pauciloba</i> var. <i>pauciloba</i>	LC
<i>Scrophularia mesopotamica</i>	LC
<i>Galium cappadocicum</i>	LC

Yukarıdaki türlerden VU kategorisine giren tek tür olan **Cicer echinospermum** gelecekte tehlike altına girecek türlerden biridir. Diğer 5 tür ise LC grubunda olup, en az endişe verici olmalarına rağmen aşırı otlatma, doğal alanların tarlaya çevrilmesi gibi nedenlerden dolayı risk altındadır.

4. 3. 5. Alandaki nadir bitkiler ve tehlike kategorileri

Alandan topladığımız bitkilerin 10'u nadir olup bunlardan 9'unun VU kategorisi yani zarar görebilir bitkiler arasına girdiğini görmekteyiz. *Geraniaceae* familyasından olan *Geranium tuberosum* L. subsp. *deserti-syriacum* taksonunun alandaki, çok tehlikede (CR), yani çok yakın bir gelecekte yok olma riski altında olan tek takson olarak göze batmaktadır.

Çizelge 4.14. Araştırma alanında yayılış gösteren nadir bitkiler ve tehlike kategorileri

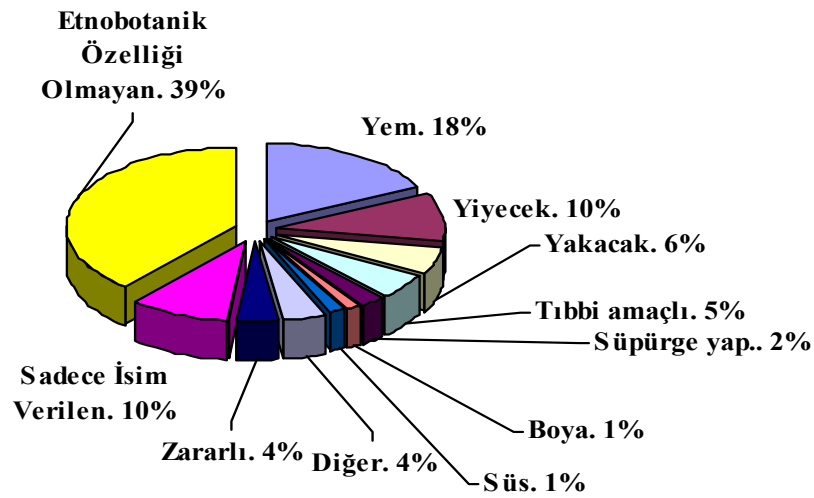
Bitki Adı	Tehlike Kategorisi
<i>Ixiolirion tataricum</i> subsp. <i>tataricum</i>	VU
<i>Picris strigosa</i> subsp. <i>macrotrica</i>	VU
<i>Geranium tuberosum</i> subsp. <i>deserti-syriacum</i>	CR
<i>Triticum dicoccoides</i>	VU
<i>Micromeria congesta</i>	VU
<i>Cyclotrichium leucotrichum</i>	VU
<i>Argyrolobium crotalarioides</i>	VU
<i>Astragalus russelii</i>	VU
<i>Vicia aintabensis</i>	VU
<i>Delphinium macrostachyum</i>	VU

4.4. Araştırma Alanının Etnobotanik Özelliklerinin Tasnifi

Alandan 2 yıl boyunca devam eden floristik çalışma sonucu toplanmış 299 taksonun 170 tanesinin etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 59 tanesi yem, 33 tanesi yiyecek, 19 tanesi yakacak, 17 tanesi tıbbi amaçlı, 8 tanesi süpürge yapımında, 5 tanesi süs bitkisi, 5 tanesi boya, 3 tanesi çocuklar tarafından oyun amaçlı, 11 tanesi ise diğer(pekmez yapımı, yoğurt yapımı, ateş yakmak, çardak(bir çeşit çatı) yapımı, dağdaki suyu berraklaştırmak için, vb.) amaçlarla kullanılmaktadır. 33 bitkiye halk tarafından sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir etnobotanik kullanımı bulunmadığı, ayrıca 13 bitkinin zararlı özellikleri bulunduğu halk tarafından tespit edilmiştir.

Çizelge 4.15. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların etnobotanik özellikleri

Kullanım Amacı	Kullanılan Bitki Sayısı
Yem	59
Yiyecek	33
Yakacak	19
Tıbbi amaçlı	17
Süpürge Yapımında Kullanılan	8
Boya	5
Süs	5
Diğer	14
Zararlı	13
Sadece İsim Verilen	33
Toplam	170
Etnobotanik Özelliği Tespit Edilemeyen	129
Genel Toplam	299

Şekil 4.8. Alandaki bitkilerin etnobotanik özelliklerinin dağılımı

Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışmanın, alana en yakın olan Kalecik Dağı'nın Etnobotanik Özellikleri(Akan ve ark. 2005) adlı çalışma ile karşılaştırılması Çizelge 4.16'da verilmiştir. Bu çalışma, araştırma alanımıza yakın bir

bölgede gerçekleştirildiği için verilerdeki benzerlikler ve farklılıklar önem taşımaktadır.

Çizelge 4.16. Arat Dağı ve Kalecik Dağı'nın etnobotanik yönden karşılaştırılması

Kullanım Amacı	Arat Dağı Takson Sayısı	Kalecik Dağı (Aydoğdu ve Akan, 2005) Takson Sayısı
Yem	59	32
Yiyecek	33	38
Yakacak	19	5
Tıbbi amaçlı	19	37
Süpürge Yapımında Kullanılan	8	5
Boya	5	4
Süs	5	5
Diğer	14	6
Zararlı	13	11
Sadece İsim Verilen	33	10
Toplam	170	126
Etnobotanik Özelliği Olmayan	129	112
Genel Toplam	299	238

İki bölge karşılaştırıldığı zaman Arat Dağı'nda yem olarak kullanılan bitkilerin sayısının oldukça fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durum hayvancılığın Arat Dağı'nda yoğun olarak yapıldığını ve önem arz ettiğini göstermektedir. Yiyecek olarak tüketilen bitkilerin sayısı hemen hemen eşit olmakla birlikte yakacak olarak kullanılan bitkilerin Arat Dağı'nda, Kalecik Dağı'na göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca Kalecik Dağı'nda tıbbi amaçlı kullanılan bitkilerin sayısının fazla olduğu göze batmaktadır.

4. 5. Araştırma Alanının Bitki Listesi ve Etnobotanik Özellikleri

Divisio: SPERMATOPHYTA

Subdivisio: GYMNOSPERMAE

Classis: GNETOPSIDA

I. EPHEDRACEAE

Ephedra campylopoda C. A. Meyer

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadinin doğu girişi, 760 m, step, çok yıllık sürünücü çalı, 25.10.2003, F., M.M.Korkut&Akan 315

Subdivisio: ANGIOSPERMAE

Classis: DICOTYLEDONES

II. RANUNCULACEAE

Delphinium peregrinum L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800 m, step, tek yıllık otsu, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 649

Etnobotanik Özellikleri:

Bitkiye ‘balıkağzı’ denilmektedir. Evlerde süs bitkisi olarak kullanılır.

Delphinium macrostachyum Boiss. & Huth.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 04.07.2004, 760 m, step-taşlık, çok yıllık otsu, Hk., M.M.Korkut 617, Ir-Tur.

Adonis flamma Jacq.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, taşlık-step, tek yıllık otsu, T., 27.04.2003, M.M. Korkut 101

Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, taşlık-step, 27.04.2003, M.M.Korkut 102

Arat Dağı güneydoğusu, nadasa bırakılmış alan, 780 m, step-tarla kenarı, 17.04.2004, M.M. Korkut 429

Etnobotanik Özellikleri:

Bitki kırmızı çiçeklerinden dolayı ‘çiçege sor’ olarak adlandırılmaktadır.

Anemone coronaria L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750 m, kaya altları, çok yıllık otsu, Hk., 13.04.2003, M.M.Korkut 89, Akd.

Arat Köyü güneydoğusu, düzlük alan, 780 m, tarla kenarı, 17.04.2004, M.M. Korkut 433

Ranunculus arvensis L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, çok yıllık otsu, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 114

Arat Köyü güneybatısı, vadi alanı, 780 m, step-tarla kenarı, 17.04.2004, M.M. Korkut 465

Ranunculus sericeus Banks et Sol.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, taşlık-step, çok yıllık otsu, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 148, Ir-Tur.

Ranunculus neopolitanus Ten.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 800 m, taşlık alan, çok yıllık otsu, Hk. 13.04.2003, M.M. Korkut 70

Arat Köyü kuzeybatısı, Radyo istasyonu batısı, 820 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 371

Etnobotanik Özellikleri:

Bitki sarı çiçeklerinden dolayı 'çiçeğe zer' olarak adlandırılmaktadır.

Consolida hellespontica (Boiss.) Chater

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, güney yamaçları, 850 m, taşlık-step, tek yıllık otsu, T., 09.05.2004, M.M. Korkut 534

Ceratocephalus falcatus (L.) Pers.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, taşlık bölge, tek yıllık otsu, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 59

Arat Köyü kuzeybatısı, Radyo istasyonu batısı, 820 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 396

Ceratocephalus testiculatus (Crantz) Roth

C7: Radyo istasyonu güneybatısı, 820 m, step, tek yıllık otsu, T.,10.03.2004, M.M.Korkut 371

III. BERBERIDACEAE

Bongardia chrysogonum (L.) Spach.

C7: Arat Köyü güney tepeleri, 850 m, step, çok yıllık otsu, Hk., 25.03.2003, M.M.Korkut&Akan 12, Ir-Tur.

IV. PAPAVERACEAE

Glaucium grandiflorum Boiss. & Huet var. **grandiflorum**.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 780 m, step, çok yıllık otsu, Hk., 13.04.2003, M.M.Korkut 85

Roemeria hybrida (L.) DC. subsp. **hybrida**.

C7: Divriği köyü yolu kenarı, 760 m, dere yatağı, tek yıllık otsu, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 474

Papaver argemone L. subsp. **argemone**.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, Tarla kenarı, tek yıllık otsu, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 117

Etnobotanik Özellikleri:

Bitki bölgede ‘çiçeğe mamite’ ve ‘gelincik’ isimleriyle bilinmektedir. Çiçeklerin tepallerinden boya çıkar. Bu boya herhangi bir yerde kullanılmaz.

Papaver arenarium Bieb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 780 m, step-taşlık, tek yıllık otsu, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 145

Yukarı Almaşar Köyü güneyi, 780 m, dere yatağı, 01.06.2004, M.M. Korkut 600

Etnobotanik Özellikleri:

‘Çiçeğe mamite’, ‘gelincik’. Çiçeklerin tepallerinden boya çıkar. Bu boya herhangi bir yerde kullanılmaz.

Hypecoum pendulum L.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 40, Geniş yayılışlı

Arat Dağı güneybatı tepeleri, 780 m, step, 13.04.2003, M.M. Korkut 86

Arat Köyü kuzeybatısı, anayol yakınları, 780 m, step, 08.06.2003, M.M. Korkut 232

Hypecoum procumbens L.

C7: Arat Dağı Güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı, tek yıllık otsu, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 104, Akd.

Arat Köyü güneybatı tepeleri, 750 m, step-taşlık alan, 18.05.2003, M.M. Korkut 210

Fumaria vaillantii Lois.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 850 m, step, tek yıllık otsu, T. 06.04.2003, M.M. Korkut 25

Arat Dağı Güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, taşlık-step, 27.04.2003, M.M. Korkut 139

Arat Köyü kuzeybatısı, istasyon civarı, 850 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 362

Fumaria asepala Boiss.

C7: Arat Köyü güneybatı tepeleri, 750 m, step-taşlık alan, tek yıllık otsu, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 209, Ir-Tur.

V. BRASSICACEAE(CRUCIFERAE)

Sinapis alba L.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 06.04.2003, M.M. Korkut 45

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, dere yatağı, 10.03.2004, M.M. Korkut 339,

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 03.04.2004, 800 m, tarla kenarı-step, M.M. Korkut 412,

Etnobotanik Özellikleri:

'Herdal', 'hardal'. Yeşil yaprakları yenilir. Özellikle çiğköftenin yanında yenilir.

Kadınlar toplarlar.

Sinapis arvensis L.

C7: Arat Dağı güneybatı tarlaları, 800 m, tarla kenarı, tek yıllık otsu, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 53

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, Radyo İstasyonu civarı, 800 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 386

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740 m, tarla kenarı-step, 17.04.2004, M.M. Korkut 453

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı-step, 04.07.2004, M.M. Korkut 630

Etnobotanik Özellikleri :
'Herdal', 'hardal'. Yeşil yaprakları yenilir.

Eruca sativa Miller

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneyi, 800 m, step, tek yıllık otsu, T., 10.03.2004, M.M.Korkut 342

Crambe orientalis L. var. **orientalis**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, çok yıllık otsu, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 136

Arat Dağı güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı, 17.04.2004, M.M. Korkut 430,

Lepidium sativum L. subsp. **sativum**.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, düzlük kısımlar, 750, step, tek yıllık otsu, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 159

Isatis lusitanica L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi başlangıcı, 740 m, step, tek yıllık otsu, T., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 323

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 412

Iberis acutiloba Bertol.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 41

Thlaspi perfoliatum L.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 43, Geniş yayılışlı.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 442

Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 800 m, taşlık alan, tek yıllık otsu, T.,13.04.2003, M.M. Korkut 58

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 780 m, step, 17.04.2004, M.M. Korkut 400

Etnobotanik Özellikleri:

Bitki beyaz çiçeklerinden dolayı 'çiçeğe gevr' olarak adlandırılmaktadır.

Alyssum menioides Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 760 m, step, tek yıllık ot, T.,13.04.2003, M.M.Korkut 83, Ir-Tur.

Alyssum szowitsianum Fisch. et Mey.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880, taşlık-step alan, tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 39

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 326

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 840 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 409

Clypeola aspera (Grauer) Turrill

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 06.04.2003, M.M. Korkut 32, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740 m, taşlık-step alan, 10.03.2004, M.M. Korkut 331

Malcolmia crenulata (DC.) Boiss.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880, taşlık-step alan, tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 47, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatısı, Radyo İstasyonu güneyi, 840 m, step-tarla kenarı, 08.06.2003, M.M. Korkut 240

Erysimum hamosum Blanche ex Post

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740 m, taşlık-step alan, Çok yıllık otsu, Hk., 06.04.2003, M.M. Korkut 60, Ir-Tur.

Cardaria draba (L.) Desv. subsp. **draba**

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 780 m, step, Çok yıllık otsu, Hk., 17.04.2004, M.M.Korkut 472

Hirschfeldia incana (L.) Lag.-Foss.

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi,yol kenarı, 720 m, dere yatağı, iki yıllık, nadiren tek yıllık otsu, Hk., 06.04.2003, M.M.Korkut 28

Hymenolobus procumbens (L.) Nutt. ex Torrey et Gray

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, Radyo İstasyonu civarı, 900 m, tarla kenarı, tek yıllık otsu, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 257

Peltaria angustifolia DC.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, tek yıllık otsu, T., 27.04.2003, M.M. Korkut 128

Etnobotanik Özellikleri:

Bitkiye ‘gihaye perçif’ denilmektedir. Ekinde çıkar. Halkın verdiği bilgiye göre bu bitkiyi öküzler yerse sindirim bozukluğuna yol açarmış.

VI. CAPPARACEAE

Capparis spinosa L. var. **spinosa**.

C7: Arat Köyü kuzeybatısı, Anayol kenarı, 740 m, step-tarla kenarı, Çok yıllık çalı, Ka., 20.11.2004, M.M.Korkut 673-a

Etnobotanik Özellikleri:

‘Keber’. Çiçek tomurcukları toplanıp satılır. Ekonomik değeri olan bir bitkidir. Çiçek tomurcukları yendiği zaman cinsel gücü arttırdığına inanılmaktadır. Ayrıca yakacak olarak ta kullanılır.

Capparis ovata Desf. var. **palaestina** Zoh.

C7 : Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, Çok yıllık çalı, Ka., 19.07.2003, M.M. Korkut 272

Arat Köyü kuzeybatısı, Anayol kenarı, 740 m, step-tarla kenarı, 20.11.2004, M.M. Korkut 673-b

Etnobotanik Özellikleri:

‘Keber’. Çiçek tomurcukları toplanıp satılır. Ekonomik değeri olan bir bitkidir. Çiçek tomurcukları yendiği zaman cinsel gücü arttırdığına inanılmaktadır. Ayrıca yakacak olarak ta kullanılır.

Cleome ornithopodioides L.

C7 : Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, Tek yıllık ot, T., 19.09.2004, M.M.Korkut 657, Doğu Akd.

VII. RESEDACEAE

Reseda lutea L. var. **lutea**.

C7 : Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 760 m, step-taşlık, tek veya iki veya çok yıllık, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 99

VIII. CISTACEAE**Helianthemum salicifolium** (L.) Miller

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, Tek yıllık otsu, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 397

Etnobotanik Özellikleri:

Bitkiye ‘gihaye kimiya ismi verilmiştir. Bulunduğu yerde ‘keme’(toprakaltında yetişen bir çeşit mantar- *Terfezia boudieri* Chatin)nin varlığına işaret eder. İndikatör bir bitkidir.

IX. VIOLACEAE**Viola modesta** Fenzl.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi başlangıcı, 760m, step-taşlık alan, tek yıllık otsu, T., 10.03.2004, M.M.Korkut 355

X. POLYGALACEAE**Polygala supina** Schreb.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, tarla kenarı, çok yıllık, odunsu kadux, Hk., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 316

XI. CARYOPHYLLACEAE**Minuartia picta** (Sibth. et Sm.) Bornm.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 750 m, dere yatağı, Tek yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 74

Arat Köyü batısı, vadi alanı, 740 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 336

Minuartia decipiens (Fenzl) Bornm. subsp. **decipiens**.

C7: Arat Dağı güneybatı kayalıkları, 800 m, step, Tek yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 64

Arat Dağı kuzeybatı kayalıkları, 820 m, step, 03.04.2003, M.M. Korkut 407

Minuartia hybrida (Vill.) Schischk. subsp. **hybrida**.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya üstleri, Tek yıllık ot, T., 13.06.2004, M.M.Korkut 601, Akd.

Minuartia hybrida (Vill.) Schischk. subsp. **turcica** MCNEILL

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, Tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 558

Arat Köyü batısı, vadi alanı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 524

Minuartia formasa (Fenzl) Mattf.

C7: Arat dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740, step-taşlık alan, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 150

Dianthus strictus Banks et Sol. var. **strictus**.

C7: Arat Köyü kuzeybatı kayalıkları kuzey yamaçları, 880m, step, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 216

Arat Köyü kuzeybatısı istasyon civarı, 850 m, kaya içleri, kaya altları, 09.05.2004, M.M. Korkut 547

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 800 m, step alanlar, 04.07.2004, M.M. Korkut 643

Etnobotanik Özellikleri:

‘Dimisok’ ismi vermiş bir bitkidir. Çiçeğini çocuklar, tatlı olduğu için emerler.

Velezia rigida L.

C7: Arat Köyü kuzeybatısı, istasyon civarı, 850 m, kayalık araları, Tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 546

Arat Dağı güneybatısı, 780 m, kayalık önleri, step, 18.05.2003, M.M. Korkut 178

Vaccaria pyramidata Medik. var. **pyramidata**.

C7: Arat Köyü, anayol kenarı, 800 m, step, Tek yıllık ot, T., 13.06.2004, M.M.Korkut 613

Arat Dağı kuzeybatısı, 780 m, step, 08.06.2003, M.M. Korkut 236

Etnobotanik Özellikleri:

Hişhişiko, Pekpeko. Meyvenin taşıdığı tohumlar kurduğunda ses çıkardığı için hişhişiko denir.

Gypsophila viscosa Murray

C7: Yukarı Almaşar Köyü, 780 m, dere yatağı, Tek yıllık ot, T., 13.06.2004, M.M.Korkut 599, Ir-Tur.

Silene coniflora Nees

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı ve tarla içi, Tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 445

Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı, 27.04.2003, M.M.Korkut 97

XII. ILLECEBRACEAE**Paronychia kurdica** Boiss. subsp. **haussknectii** Chaudhri

C7: Arat Köyü kuzeybatı kayalıkları, 780 m, step-beyaz topraklar, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 238

Etnobotanik Özellikleri:
'Kepek' adı verilmiş bir bitkidir.

Scleranthus annuus L. subsp. **verticillatus** (Tausch) Arc.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step-kaya altları, tek veya iki yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 185

XIII. POLYGONACEAE**Polygonum equisetiforme** Sibth. et Sm.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, çok yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 616

Rumex dentatus L. subsp. **halacsyi** (Rech. Pat.) Rech. Fil.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, çok yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 618

XIV. CHENOPODIACEAE**Chenopodium album** L. subsp. **album**. var. **album**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 820 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 212

Arat Köyü, Anayol kenarı, güney yamacı, 800 m, step, 19.07.2003, M.M. Korkut 261

Arat Köyü, Anayol kenarı, fıstıklık yanı, 760 m, tarla kenarı, 30.08.2003, M.M. Korkut 312

Etnobotanik Özellikleri:

‘Süpürge otu’. Toprak üstü kısımları süpürge yapımında kullanılır.

Salsola tragus L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 820 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 291

Etnobotanik Özellikleri:

Bu bitkiye ‘belalı ot’ denilmektedir. Ekinlerin gelişmesini engellediği söylenmektedir. Yakacak olarak ta kullanılır.

XV. AMARANTHACEAE

Amaranthus blitoides S. Wats.

C7: Arat köyü kuzeybatısı, anayol yakınları, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 19.07.2003, M.M.Korkut 270

Etnobotanik Özellikleri:

‘Gihaye sıprge’, ‘bostanbozan’. Topraküstü kısımları süpürge yapımında kullanılır. Ayrıca bostanların ve bağların gelişmesini engellediği söylenmektedir.

Amaranthus retroflexus L.

C7: Arat köyü kuzeybatısı, vadi alanı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 19.07.2003, M.M.Korkut 274

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, tarla kenarı, 30.08.2003, M.M. Korkut 290

Etnobotanik Özellikleri:

Bostanlara zarar verdiği için dolayı ‘bostanbozan’ olarak adlandırılan bir bitkidir.

XVI. HYPERICACEAE(GUTTIFERAE)

Hypericum retusum Aucher

C7: Arat Köyü güney tepeleri, 850m, step, Çok yıllık ot, Hk., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 317, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Bahtof' ya da 'bantof' ismiyle bilinen bir bitkidir. Gölge yapmak için çardakların üzerine konulur. Hayvanlar yediği zaman tüyleri dökülür. Bazı hayvanlar yediği zaman idrarlarından kan gelir. Zararlı yönleri olan bir bitkidir. Buna rağmen hayvanlar yiyor. Ayrıca boğaz iltihaplanması ve diş iltihaplanması olan kişilerde, kaynatıldıktan sonra süzülen suyu gargara olarak kullanılır.

Çocukların gözleri ağrıdığı anda bitkinin yaprakları kaynatılır. Kaynama olurken hasta kişinin başına bir desmal(mendil, havlu) örtülür. 1-2 dakika hasta kişinin gözlerine buhar nüfuz eder.

Yün boyamada kullanılır. Bitkinin yapraksız dalları 4-5 dakika kaynatılır. Yünlü ip içine daldırılır. Mor kahverengi renk verir. Yünlü ip ile birlikte bitkinin dalları yarım saat kaynatılır.

Hypericum triquetrifolium Turra

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, Çok yıllık ot, Hk. 19.09.2004, M.M. Korkut 652

Etnobotanik Özellikleri:

'Bahtof' ya da 'bantof' ismiyle bilinen bir bitkidir. Gölge yapmak için çardakların üzerine konulur. Hayvanlar yediği zaman tüyleri dökülür. Zararlı yönleri olan bir bitkidir. Buna rağmen hayvanlar yiyor. Ayrıca boğaz iltihaplanması ve diş iltihaplanması olan kişilerde, kaynatıldıktan sonra süzülen suyu gargara olarak kullanılır.

Yün boyamada kullanılır. Bitkinin yapraksız dalları 4-5 dakika kaynatılır. Yünlü ip içine daldırılır. Mor kahverengi renk verir. Yünlü ip ile birlikte bitkinin dalları yarım saat kaynatılır.

XVII. MALVACEAE

Malva neglecta Wallr

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 780 m, step, . tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M. Korkut 237

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneybatısı, 800 m, tarla kenarı, 08.06.2003, M.M. Korkut 256

Etnobotanik Özellikleri:

'Kömeç' olarak bilinir. Yaprakları yıkanır, yağda kavrulur. Süzüldükten sonra yenilir.

Malvella sherardiana (L.) Jaub. et Spach

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneyi, 760 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk., 30.08.2003, M.M.Korkut 292

Etnobotanik Özellikleri:

'Kömeç'. Toprak üstü kısımları sebze olarak yenilir.

Alcea striata (DC.) Alef. subsp. **striata**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı kayalıkları, 850 m, kaya altları, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 243

Etnobotanik Özellikleri:

'Hiro' ismiyle bilinen bir bitkidir. Solunum hastalıklarında çiçekleri kaynatılıp suyu içilir.

XVIII. LINACEAE

Linum mucronatum Bertol. subsp. **mucronatum**.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 780m, yamaç-taşlık alan, Çok yıllık ot bazen yarıçalı, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 513, Ir-Tur.

XIX. GERANIACEAE

Geranium tuberosum L. subsp. **tuberosum**.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 710 m, dere yatağı, Çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 22

Etnobotanik Özellikleri:

'Helilok'. Soğanı(tuber) yenilir.

Geranium tuberosum L. subsp. **deserti-syriacum** DAVIS

C7: Arat köyü güney tepeleri, 710 m, step-tarla içi, Çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 15

Etnobotanik Özellikleri:

'Sivok'. Soğanı(tuber) yenilir.

Geranium libanoticum Schenk

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 750 m, tarla kenarı, Çok yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 73

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu batısı, 780 m, tarla kenarı-step, 03.04.2004, M.M. Korkut 357

Geranium dissectum L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, taşlık-step alan, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 470

Etnobotanik Özellikleri:

'Gihaye saat'. Meyvesi yeşilken koparılır. Tabanından elle tutulur. Meyve saat yönünde döner. Çocuklar oyun amaçlı kullanırlar.

Erodium cicutarium (L.) L'herit. subsp. cicutarium.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 840 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 409

Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740m, step, 17.04.2004, M.M. Korkut 443

Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 750m, step, 04.07.2004, M.M. Korkut 622

Etnobotanik Özellikleri:

'Gihaye saat', 'kulunca'. Meyvesi yeşilken koparılır. Tabanından elle tutulur. Meyve saat yönünde döner. Çocuklar oyun amaçlı kullanırlar. Ayrıca tohumu tazeyken yenir.

XX. ZYGOPHYLACEAE

Peganum harmala L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk., 30.08.2003, M.M.Korkut 289

Etnobotanik Özellikleri:

'Bogır' ya da 'üzerlik' olarak adlandırılan bir bitkidir. Tohumlarından süs malzemeleri yapılır. Nazar değmesin diye evlere bu süs eşyaları asılır. Ayrıca ölen kişinin yatağının başında tohumlar yakılır. Bu işlemin ölen kişinin ruhunu arındırmak için yapıldığı söylenmektedir.

XXI. VITACEAE

Vitis vinifera L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 880 m, tarla içi, çok yıllık çalı, F., 09.10.2004, M.M.Korkut 664

Etnobotanik Özellikleri:

'Tıriy' ya da 'asma' olarak adlandırılır. Meyveleri ve yaprakları yiyecek olarak kullanılır. Ayrıca yakacak olarak ta kullanımı vardır.

XXII. ANACARDIACEAE

Pistacia khinjuk Stocks

C7: Arat köyü kuzeybatısı, anayol kenarı, 760 m, tarla içi, çok yıllık ağaç, F., 09.10.2004, M.M.Korkut 260, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Bıttım’ ismiyle anılır. Sakızı mide ülserine iyi geldiği gibi çiğnendiği zaman diş ağrısına da iyi gelir. Balmumu zeytinyağı ve fıstık sakızı karıştırılarak merhem yapılır. Zeytinyağı ve balmumu aynı oranda fıstık sakızı bunların yarısı kadar kullanılır. Yaralara ve romatizma ağrısı çeken kişilere dışardan uygulanır. Ayrıca fıstık ağacının dalları yakacak olarak kullanılır.

Bundan yaklaşık 30 sene önce 10–11 yaşlarında bir çocuğun dizinin üzerine büyük bir demir parçası düşer. Çocuğun dizi ezilir. Kemikleri un-ufak olur. Köyün yaşlılarından biri çok fazla miktarda fıstık yaprağı getirilmesini ister. Onlarca çuval fıstık yaprağı toplanır. Büyük bir kazanda kaynatılır. Çuvallarca fıstık yaprağı kaynatıldıktan ve yaprakların posaları temizlendikten sonra geriye pelte kıvamında bir madde kalır. Yaşlı adam bu maddeyi kırığın üstüne uygulayıp bezlerle sarar. Bu işlem iki ay devam eder. Sonunda çocuk iyileşir.

(Kaynak: Adle Yıldırım, 70, Yukarı Almaşar Köyü)

XXIII. FABACEAE(LEGUMINOSAE)

Argyrolobium crotalarioides Jaub. et Spach

C7:Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, step-taşlık alan, çok yıllık ot, Hk., 09.05.2004, M.M.Korkut 540

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, 04.07.2004, M.M. Korkut 635

Etnobotanik Özellikleri:

‘Collik’ adıyla anılan bitkidir. Bitkinin meyvesinin içindeki taneler(tohumlar) tazeyken yenir.

Astragalus aduncus Willd.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, step-tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk.,27.04.2003, M.M. Korkut 131, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 479

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, dere yatağı, 13.06.2004, M.M. Korkut 591

Etnobotanik Özellikleri:

Bitki halk tarafından ‘gihaye şin’ olarak adlandırılmaktadır. Topraküstü kısımları yakacak olarak kullanılır.

Astragalus emarginatus Lab.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 880 m, step, çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 196, Ir-Tur.

Astragalus xylobasis Freyn & Bornm. var. **angustus**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 100, Ir-Tur.

Astragalus asterias Stev. ex Ledeb.

C7: Arat Köyü kuzey batısı, Anayol yakınları, 780 m, step, tek yıllık ot, T., 04.07.2004, M.M.Korkut 633, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘İstiriy belan’ adı verilmiş bir bitkidir. Fıstık bahçelerine zararlıdır. Fıstık ağaçlarının gelişmesini engeller.

Astragalus gaziantepicus Chamb. et Matthews

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, çok yıllık çalı, Ka., 30.08.2003, M.M. Korkut 294

Arat Köyü kuzey batı tepeleri, 880 m, step-taşlık, 09.10.2004, M.M. Korkut 663

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guni’ olarak adlandırılmıştır. Topraküstü kısımları yakacak olarak kullanılır. Bağ bitkilerinin gelişmesini engeller.

Astragalus lamarckii Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 750 m, step, çok yıllık çalı, Ka., 18.05.2003, M.M.Korkut 205, Ir-Tur., End.

Arat Köyü kuzey batı tepeleri, 800 m, step-taşlık, 09.05.2004, M.M. Korkut 548

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, 04.07.2004, M.M. Korkut 640

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guni’ olarak adlandırılmıştır. Yaklaşık 25 yıl önce bölgede kıtlık olmuş ve bu bitkinin kökleri hayvan yemi olarak kullanılmış. Kökler çekiçle ezilerek ineklere yem olarak verilmiş.

Astragalus russelii Banks et Sol.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 750 m, step, çok yıllık çalı, Ka, 18.05.2003, M.M. Korkut 205, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 840 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 383

Divriği Köyü yolu kenarı, 770 m, tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 490

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guni’ olarak adlandırılmıştır. Kökleri hayvan yemi olarak kullanılır. Toprak üstü kısmı yakacak olarak kullanılır.

Astragalus hamosus L.

C7: Arat köyü güneybatı tepeleri, 750 m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 183

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 511

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step, 01.06.2004, M.M. Korkut 580

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guni’ olarak adlandırılmıştır. Kökleri hayvan yemi olarak kullanılır. Toprak üstü kısmı yakacak olarak kullanılır.

Glycyrrhiza glabra L. var. glabra.

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi , 720 m, step, çok yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 659

Etnobotanik Özellikleri:

‘Meyan’, ‘biyan’, ‘sus’. Yörede kullanımı oldukça eskilere dayanır. Özellikle mide rahatsızlıklarında ve böbrek rahatsızlıklarında yoğun kullanımı vardır. Bitkinin köklerinden elde edilen özsu tedavide kullanılır. Özsu(şerbet) elde edilirken önce bir buz kabı alınır. Buz kabının içinden buz çıkartılır. Temizlenmiş kökler buz kabının içine yerleştirilir. Daha sonra buz ezilmiş kök yumağının üzerine yerleştirilir. Buz, köklerin üzerinde yavaş yavaş erir. Buz eridikten sonra elde edilen karışım temiz bir tülbentten süzülür. Dipte biriken kum tanecikleri ayrıştırılır. Daha sonra sabah aç karna bir su bardağı içilmek suretiyle böbrek ve mide rahatsızlıklarında(ülser, gastrit) kullanılır.

Cicer echinospermum P. H. Davis

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 586, Ir-Tur., End.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Yonca’. Hayvan yemi olarak kullanılır. Bu familyada yem olarak kullanılan bitkilerin tamamına halk tarafından ‘yonca’ denmektedir.

Vicia palaestina Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003,
M.M.Korkut 160, Akd.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Vicia aintabensis Boiss. et Hausskn. ex Boiss.

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 780 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 17.04.2004,
M.M.Korkut 435, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, tarla kenarı-step, 17.04.2004, M.M. Korkut
465

Etnobotanik Özellikleri:
'Collik'. Bitkinin meyvesinin içindeki taneler(tohumlar) tazeyken yenir.

Vicia ervilia (L.) Willd.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 09.05.2004,
M.M.Korkut 530

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Vicia villosa Roth subsp. **villosa**.

C7: Arat Dağı güney tepeleri, 850 m, tarla kenarı, tek yada iki yıllık ot, Hk.,
06.04.2003, M.M.Korkut 13

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvanlara yem olarak verilir.

Vicia peregrina L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 02.05.2004,
M.M.Korkut 509

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Vicia narbonensis L. var. **narbonensis**.

C7: Arat Köyü kuzey batı tepeleri, 800 m, step-taşlık, tek yıllık ot, T., 13.04.2003,
M.M.Korkut 54

Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı, 17.04.2004, M.M. Korkut 447

Etnobotanik Özellikleri:

‘Collikey keran’. Bitkinin meyvesinin içindeki taneler(tohumlar) tazeleyen yenir.

Vicia assyriaca Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M. Korkut 399, Akd.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Sıtri’, ‘asıl yonca’. Hayvan yemi.

Lens orientalis (Boiss.) Hand.-Mazz.

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı-tarla içi, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 444

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, , 800 m, tarla kenarı, 08.06.2003, M.M. Korkut 552

Lathyrus sativus L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 549

Etnobotanik Özellikleri:

‘Colkey mara’ olarak adlandırılmaktadır.

Lathyrus cicera L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 153

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, 18.05.2003, M.M. Korkut 192

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 485

Etnobotanik Özellikleri:

‘Collik’, ‘colban’. Bitkinin meyvesinin içindeki taneler(tohumlar) tazeleyen yenir. Hem çiğ hem de pişirilerek yenir. Pişirilirken tuzlanır. Çiğ yenilirken tuzlanmaz.

Lathyrus aphaca L. var. **modestus** P.H. Davis,

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, beyaz taşlık alan, 800 m, step-taşlık, tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 542, Akd.

Pisum sativum L. subsp. **elatius** (Bieb.) Aschers. et Graebn. var. **pumilio** Meikle

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 404

Etnobotanik Özellikleri:

'Collıkey hatuna'. Bitki güzel görünümlü olduğundan hatunlara atfen bu isim verilmiştir. Çiğken yenilir.

Trifolium boissieri Guss. ex Boiss.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 512, Doğu Akd.

Etnobotanik Özellikleri:

'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium bullatum Boiss. et Hausskn.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, step-taşlık alan, tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 535

Etnobotanik Özellikleri:

'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium tomentosum L. var. **tomentosum**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 559

Etnobotanik Özellikleri:

'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium stellatum L. var. **stellatum**.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 181

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı-step, 01.06.2004, M.M. Korkut 563

Etnobotanik Özellikleri:

'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium pilulare Boiss.

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 780 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 448

Etnobotanik Özellikleri:

'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium leucanthum Bieb.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004,
M.M.Korkut 556

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Trifolium angustifolium L. var. **angustifolium**.

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 17.04.2004,
M.M.Korkut 431

Etnobotanik Özellikleri:
'Gihaye reş'. Hayvan yemi.

Trigonella filipes Boiss.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 02.05.2004,
M.M.Korkut 508, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Trigonella spruneriana Boiss. var. **spruneriana**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004,
M.M.Korkut 561, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Trigonella coelesyriaca Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 810 m, step, tek yıllık ot,
T., 03.04.2004, M.M.Korkut 405, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Trigonella monantha C. A. Meyer subsp. **monantha**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 820 m, step, tek yıllık ot,
T., 03.04.2004, M.M. Korkut 382-b, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya üstleri, 13.06.2004, M.M. Korkut 605

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Trigonella mesopotamica Hub.-Mor.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, taşlık-step, tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M. Korkut 137, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Medicago minima (L.) Bart. var. **minima**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T. 01.06.2004, M.M. Korkut 569

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Medicago noeana Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 780 m, step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 415, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Medicago orbicularis (L.) Bart.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 495

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Medicago rigidula (L.) All. var. **rigidula**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 404

Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı-step, 17.04.2004, M.M. Korkut 450

Etnobotanik Özellikleri:
'Sıtri', 'asıl yonca'. Hayvan yemi.

Medicago lupulina L.

C7: Arat Köyü güney tepeleri, 860 m, tarla kenarı, çok yıllık çalı, Ka., 06.04.2003, M.M.Korkut 11

Arat-Yaylacık arası, 880 m, step-taşlık alan, 06.04.2003, M.M. Korkut 38

Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı, 27.04.2003, M.M. Korkut 118

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 800 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 361

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 820 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 382-a

Etnobotanik Özellikleri:
'Sıtri', 'asıl yonca'. Hayvan yemi

Medicago radiata L.

C7: Arat köyü güneybatı tepeleri, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 189, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 492

Etnobotanik Özellikleri:
'Sıtri', 'asıl yonca'. Hayvan yemi.

Lotus aegaeus (Gris.) Boiss.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, çok yıllık ot, Hk., 13.06.2004, M.M.Korkut 608, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 19.09.2004, M.M. Korkut 653

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Coronilla scorpioides (L.) Koch

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 123

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 780 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 391

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 810 m, tarla kenarı, 03.04.2004, M.M. Korkut 418

Etnobotanik Özellikleri:
'Colban'. Hayvan yemidir. Ayrıca taze tohumlarını çocuklar yerler.

Hippocrepis unisiliquosa L. subsp. unisiliquosa.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 497

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Scorpiurus muricatus L. var. **subvillosus** (L.) Fiori

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 168, Akd.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 495

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 500

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 880 m, tarla kenarı, 18.05.2003, M.M. Korkut 532

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Hedysarum syriacum Boiss.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, çok yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 619, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Deveçökerten' olarak adlandırılmaktadır.

Onobrychis armena Boiss. & Huet.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, çok yıllık ot, Hk., 01.06.2004, M.M.Korkut 560, geniş yayırlı, End.

Onorbrychis kotschyana Fenzl.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, , 840 m, step-yamaç alanlar, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 211

Etnobotanik Özellikleri:
'Yonca'. Hayvan yemi.

Alhagi pseudoalhagi (Bieb.) Desv.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 720 m, step, çok yıllık çalı, Ka., 04.07.2004, M.M.Korkut 660, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Hurnif', 'Çeti'. Meyvesi ezilerek yendiği zaman ishali keser. Birecik belediyesindeki çöpçülerin kullandığı süpürgelerin çoğu bu bitkinin toprak üstü kısımlarından yapılmaktadır.

XXIV. ROSACEAE

Amygdalus arabica Oliv.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750 m, step, çok yıllık çalı, Ka., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 311, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Çağilok', 'behiv', 'badem'. Meyvesi yenilir. Tohumu acıdır yenmez.

Amygdalus lycioides Spach

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi,yol kenarı, 720 m, step, çok yıllık çalı, Ka., 01.06.2004, M.M.Korkut 30

Etnobotanik Özellikleri:

'Çağilok', 'behiv', 'badem'. Meyvesi yenilir. Tohumu acıdır yenmez.

Sanguisorba minor Scop. subsp. **magnolii** (Spach) Briq.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800 m, taşlık-step, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 235

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 850 m, taşlık-step, 09.05.2004, M.M. Korkut 534

Crataegus monogyna Jacq. subsp. **monogyna**.

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi,yol kenarı, 740 m, step-tarla kenarı, çok yıllık çalı veya ağaççık, F., 19.09.2004, M.M.Korkut 661

Etnobotanik Özellikleri:

'Givij', 'alıç'. Meyvesi yenilir.

XXV. CRASSULACEAE

Umbilicus horizontalis (Guss.) DC. var. **intermedius** (Boiss.) Chamberlain

C7: Arat Köyü kuzeybatı kayalıkları, 870 m, kaya altları, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 223

Sedum nanum Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step-tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 94, Ir-Tur.

XXVI. APIACEAE(UMBELLIFERAE)**Eryngium creticum** Lam.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, step, tek veya iki yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 254, Doğu Akd.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step-kaya üstleri, 18.05.2003, M.M. Korkut 574

Etnobotanik Özellikleri:

‘Çistok’ diye adlandırılır. Henüz dikenli oluşmadan daha tazeyken yenir. Soyulduktan sonra gövdesi ayrıca yaprakları yenir. Yakacak olarak ta kullanılır. Evlerin ve samanların çevresine hayvanlar gelmesin diye konulur.

Scandix australis L. subsp. **grandiflora** (L.) Thell.

C7: Arat Dağı güneybatısı, 850m, tarla içi, kırmızı topraklar, tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 16

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, tarla kenarı, 30.08.2003, M.M. Korkut 304

Biforia testiculata (L.) Spreng. ex Schultes

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step- tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 462

Biforia radians Bieb.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 750 m, step, tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 483

Pimpinella eriocarpa Banks et Sol.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 565, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, tarla kenarı, 13.06.2004, M.M. Korkut 597,

Etnobotanik Özellikleri:

‘Meyane’ olarak adlandırılır. Kokusu güzeldir.

Pimpinella corymbosa Boiss.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 750 m, step, İki veya çok yıllık ot, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 486-a, Ir-Tur.

Pimpinella cretica Poiret var. **cretica**.

C7: Arat Köyü kuzeybatısı, Anayol kenarı, 770 m, step, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 230, Doğu Akd.

Prangos peucedanifolia Fenzl

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 880m, step, çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 180, Ir-Tur.

Bupleurum gerardii All.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 04.07.2004, M.M.Korkut 625, geniş yayılışlı.

Tordylium syriacum L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 750 m, step, tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 486-b, Doğu Akd.

Torilis nodosa (L.) Gaertner

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step-tarla kenarı, Çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 173, geniş yayılışlı

Torilis leptophylla (L.) Reichb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, taşlık alan, Çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 169

Divriği Köyü yolu kenarı, 750 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 494,

Echinophora tenuifolia L. subsp. **sibthorpiana** (Guss.) Tutin

C7: Arat Köyü kuzeybatı kayalıkları, 780 m, step- tarla kenarı, çok yıllık çalı, Ka., 30.08.2003, M.M.Korkut 299, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 880 m, step, 09.10.2004, M.M. Korkut 666

Etnobotanik Özellikleri:

‘Meylemok’ veya ‘çortik’ olarak adlandırılır. Koku verir. Pekmez yaparken güzel koku vermesi için pekmezin içine daldırılarak karıştırılır

Turgenia latifolia (L.) Hoffm.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tarlaları, 820 m, tarla kenarı- tarla içi, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 214

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, tarla kenarı, 13.06.2004, M.M. Korkut 606

Etnobotanik Özellikleri:

‘Çiçeğe gevr’ ya da ‘Karaheci’ olarak adlandırılmaktadır.

Daucus guttatus SM.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 13.06.2004, M.M.Korkut 611

Lisaea heterocarpa (DC.) Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 800 m, step, tek yıllık ot, T., 03.04.2003, M.M.Korkut 395, Ir-Tur.

ler

XXVII. VALERIANACEAE

Valerianella vesicaria (L.) Moench

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740m, step-taşlık alan, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 132

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 770m, step, 18.05.2003, M.M. Korkut 201

XXVIII. DIPSACACEAE

Cephalaria setosa Boiss. et Hohen.

C7: Radyo istasyonu güneyi, yamaç kısımları, 850 m, step, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 215, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Zivan’ olarak adlandırılır.

Scabiosa calocephala Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, anayol yakınları, 770 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 188, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-taşlık, 02.05.2004, M.M. Korkut 504

Etnobotanik Özellikleri:

‘Zivan’ olarak adlandırılır.

Scabiosa argentea L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800 m, step, iki veya çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 231

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 478

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step-tarla kenarı, 01.06.2004, M.M. Korkut 581

Etnobotanik Özellikleri:

'Zivan', 'sipirgeye zer'. Toprak üstü kısımları süpürge yapımında kullanılır.

Scabiosa persica Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 850, step, tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 533, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Zivan' olarak adlandırılır.

Scabiosa rotata Bieb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step-tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 583, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Zivan'. Tadı acıdır. Yenmez. Buğdaya karışırsa buğdayı da acı yapar.

XXIX. ASTERACEAE (COMPOSITAE)

Xanthium strumarium L. subsp. **cavanillesii** (Schouw) d. Löve et P. Dansereau

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu kuzeyi, 900 m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 30.08.2003, M.M.Korkut 284

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, 19.09.2004, M.M. Korkut 647

Etnobotanik Özellikleri:

'Pıtrak' olarak adlandırılır.

Xanthium spinosum L.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, Anayol kenarı, 760 m, taşlık, Tek yıllık ot, T., 30.08.2003, M.M.Korkut 293

Etnobotanik Özellikleri:

'Devedikeni'. Bu bitki eskiden deve yemi olarak kullanılmış.

Filago pyramidata L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 179

Etnobotanik Özellikleri:

‘Peşi’, ‘Dağ Pamuğu’ ya da ‘Ateş Pamuğu’ olarak adlandırılır. Ateş yakmak için iki çakmak taşı arasında konularak kıvılcımla tutuşturulur.

Senecio vernalis Waldst. et Kit.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740m, step, Tek yıllık ot, T., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 328

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneybatısı, 820 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 344

Senecio racemosus (Bieb.) DC.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık alan, Çok yıllık ot, Hk., 06.04.2003, M.M.Korkut 44

Arat Köyü kuzey tepeleri, 800 m, taşlık, 13.04.2003, M.M. Korkut 57

Etnobotanik Özellikleri:

‘Şiro’ olarak adlandırılır.

Anthemis hyalina DC.

C7: Arat Köyü doğu girişi, anayol kenarı, 800 m, step, kayalık alan, Tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 1

Arat Dağı kuzeybatısı, Anayol kenarı, 760m, taşlık, 18.05.2003, M.M. Korkut 186

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, step, 17.04.2004, M.M. Korkut 467

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, 13.06.2004, M.M. Korkut 607

Etnobotanik Özellikleri:

‘Beyaz Yoğurt Çiçeği’. Çayı yapıp içilir.

Anthemis altissima L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740m, step, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 141

Anthemis pauciloba Boiss. var. **pauciloba**.

C7: Arat Dağı güneybatı kayalıkları, 770m, taşlık-step, Tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 167, Doğu Akd., Endemik.

Achillea biebersteinii Afan.

C7: Arat köyü güneybatısı, anayol kenarı, 760 m, step-taşlık, tek yıllık ot, T., 19.07.2003, M.M.Korkut 260, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Yılan pingu’. Bu bitkiye yılanın yaklaşmadığı iddia edilmektedir.

Achillea aleppica DC. subsp. **aleppica**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-taşlık, Çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 110, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-taşlık, 27.04.2003, M.M. Korkut 133

Etnobotanik Özellikleri:

‘Yılan pingu’. Bu bitkiye yılanın yaklaşmadığı iddia edilmektedir.

Matricaria aurea (L.) Schultz Bip.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, Anayol kenarı, 770 m, taşlık, Tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 193

Etnobotanik Özellikleri:

‘Çiçeğe zer’ olarak adlandırılır.

Gundelia tournefortii L. var. **armata** Freyn et Sint.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 155, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Kenger’ ya da ‘kereng’ olarak adlandırılır. Kökü takip eden on santimetrelik gövde kısmı soyularak yemek yapılır. Ayrıca sakızı yapılır. Kökü güneşte bekletilir saatte bir budama yapılır. Kökünden çıkan süt sakıza dönüşür. Kuruduktan sonra yakacak olarak kullanılır.

Cirsium vulgare (Savi) Ten.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 770m, step, iki yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 197

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, step, 30.08.2003, M.M. Korkut 295

Etnobotanik Özellikleri:

‘Kefik’ ya da ‘İstiriy Mişk’ olarak adlandırılır. Toprak üstü kısımları yakacak olarak kullanılır.

Ptilostemon diacantha (Lab.) Greuter subsp. **turcicus** Greuter

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step, çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 167, Doğu Akd.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 820 m, step, 08.06.2003, M.M. Korkut 242

Centaurea hyalolepis Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, taşlık-step, tek, iki, çok yıllık ot, Hk., 09.05.2004, M.M.Korkut 531, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 850 m, taşlık-step, 09.05.2004, M.M. Korkut 537

Etnobotanik Özellikleri:

‘Kulindor’ olarak adlandırılır. Çiçeğinin ovaryumu yenilir.

Centaurea rigida Banks et Sol.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, Anayol kenarı, 780m, step, iki yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 632, Ir-Tur.

Centaurea solstitialis L. subsp. **solstitialis**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 850 m, step, Tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 239

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya altları, 13.06.2004, M.M. Korkut 602

Etnobotanik Özellikleri:

‘Keygana dikenli’ olarak adlandırılır. Ekinlere zararlı bir bitkidir.

Centaurea virgata Lam.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu kuzeyi, 900 m, tarla kenarı, Çok yıllık ot, Hk., 30.08.2003, M.M.Korkut 283, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya altları, 04.07.2004, M.M. Korkut 642

Etnobotanik Özellikleri:

‘Tehli süpürgesi’ olarak adlandırılır. Toprak üstü kısımları süpürge yapımında kullanılır.

Centaurea iberica Trev. ex Spreng.

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 760 m, taşlık, tek, iki, çok yıllık ot, Hk., 17.04.2004, M.M.Korkut 436

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 155

Etnobotanik Özellikleri:

‘Çakırdikenî’ olarak adlandırılır. Tazeyken gövdesi yenilir.

Crupina crupinastrum (Moris) Vis.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, Tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 163

Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 482

Crupina intermedia (Mutel) Walp.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, step, Tek yıllık ot, T., 30.08.2003, M.M.Korkut 296

Carlina lanata L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu civarı, 800 m, step, tek veya iki yıllık ot, Hk., 19.07.2003, M.M.Korkut 262, Doğu Akd.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, 30.08.2003, M.M. Korkut 279

Etnobotanik Özellikleri:

‘Keygana’ olarak adlandırılır. Tohumu yakılır. Buğusunun, solunursa dişteki ve ağızdaki yaralara iyi geldiği söylenmektedir.

Xeranthemum annuum L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-step, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 103

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740m, tarla kenarı, 18.05.2003, M.M. Korkut 174

Divriği Köyü yolu kenarı, , 740 m, tarla kenarı-step, 02.05.2004, M.M. Korkut 484,

Etnobotanik Özellikleri:

‘Tarak çiçeği’ olarak adlandırılır. Çocuklar kafalarına takıp oyun oynarlar.

Atractylis carduus (Forssk.) Christ.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, çok yıllık ot, Hk., 04.07.2004, M.M.Korkut 631, Sahra-sina.

Echinops viscosus DC. subsp. **viscosus** Bornm.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, Anayol kenarı, 760m, tarla kenarı, çok veya iki yıllık ot, Hk., 30.08.2003, M.M.Korkut 292, Doğu Akd.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 04.07.2004, M.M. Korkut 624

Echinops orientalis Trautv.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740m, step, çok veya iki yıllık ot, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 526, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, 01.06.2004, M.M. Korkut 577

Cichorium glandulosum Boiss. et Huet

C7: Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 30.08.2003, M.M.Korkut 281, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, taşlık-step, 04.07.2004, M.M. Korkut 626

Scorzonera laciniata L. subsp. **laciniata**.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, step, tek- iki yıllık ot, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 527

Etnobotanik Özellikleri:

‘Parım’ ya da ‘tulu’ olarak adlandırılır. Hayvan yemi.

Lactuca undulata Ledeb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, Anayol kenarı, 760m, step, Tek yıllık ot, T., 04.07.2004, M.M.Korkut 615, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Eşek marulu’ olarak adlandırılır. Hayvan yemi.

Taraxacum montanum (C. A. Meyer) DC.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 800 m, step, çok yıllık ot, Hk., 03.04.2004, M.M.Korkut 403, Ir-Tur.

Taraxacum phaleratum G. Hagl. ex Rech.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, Çok yıllık ot, Hk., 10.03.2004, M.M.Korkut 322

Crepis reuterana Boiss. subsp. **reuterana**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Kayalıkları, 850-900 m, step-tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 229, Doğu Akd.

Crepis foetida L. subsp. **rhoeadifolia** (Bieb.) Celak.

C7: Arat Köyü güneybatısı, 760 m, taşlık, Tek yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 61

Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, step-taşlık, 27.04.2003, M.M. Korkut 121

Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-step, 02.05.2004, M.M. Korkut 499

Etnobotanik Özellikleri:
'Şirok' olarak adlandırılır.

Notobasis syriaca (L.) Cass.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 469, Akd.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 475

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, 13.06.2004, M.M. Korkut 594

Tragopogon buphthalmoides (DC.) Boiss. var. **buphthalmoides**.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 477, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 517

Etnobotanik Özellikleri:
'Ağu' olarak adlandırılır. Çiçek vermeden, tazeyken kaynatılarak yenir.

Tragopogon pusillus Bieb.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu kuzeyi, 850 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 03.04.2004, M.M.Korkut 358

Etnobotanik Özellikleri:
'Çarik' ya da 'porim' olarak adlandırılır. Meyvesi tazeyken yenilir.

Picris strigosa Bieb. subsp. **macrotricha** H. W. Lack

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneybatısı, 800 m, step, iki veya Çok yıllık ot, Hk., 10.03.2004, M.M.Korkut 353, Ir-Tur.

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 476

Phagnalon graecum Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri 800 m, step, çok yıllık çalı ya da yarıçalı, Ka., , 08.06.2003, M.M.Korkut 255, Doğu Akd.

Carduus nutans L. subsp. **leiophyllus** (Petr.) Stoj. et Stef.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 740 m, tarla kenarı-step, iki yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 108

Arat Köyü güneydoğusu, 800 m, tarla kenarı-step, 17.04.2004, M.M. Korkut 429

Etnobotanik Özellikleri:
'Kerbeş' olarak adlandırılır.

XXX. CAMPANULACEAE

Campanula strigosa Banks et Sol.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 562, Doğu Akd.

XXXI. PRIMULACEAE

Androsace maxima L.

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi, 760 m, step-tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 31

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 349

XXXII. APOCYNACEAE

Vinca herbacea Waldst. et Kit.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740m, step, Çok yıllık ot, Hk., 19.09.2004, M.M.Korkut 646

XXXIII. CONVULVACEAE

Convolvulus stachydifolius Choisy

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 04.07.2004, 780 m, step, çok yıllık çalı, Ka., M.M.Korkut 637, Ir-Tur.

Convolvulus arvensis L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, Çok yıllık çalı, Ka., 02.05.2004, M.M.Korkut 481

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, 13.06.2004, M.M. Korkut 588

Etnobotanik Özellikleri:
'Sarmaşık'. Hayvanlar yerler.

Convolvulus holosericeus Bieb. subsp. holosericeus.

C7: Arat Köyü kuzeybatısı, Anayol kenarı, 770 m, step, Çok yıllık çalı, Ka., 08.06.2003, M.M.Korkut 218

Etnobotanik Özellikleri:
'Tehli süpürgesi' olarak adlandırılır. Süpürge yapımında kullanılır.

Convolvulus betonicifolius Miller subsp. peduncularis (Boiss.) Parris

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 750 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 154, Ir-Tur.

XXXIV. BORAGINACEAE

Heliotropium europaeum L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneyi, 800 m, step, tek yıllık otsu, T., 19.07.2003, M.M.Korkut 262, Akd.

Arat Köyü kuzeydoğusu, 800 m, step, 30.08.2003, M.M. Korkut 281

Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 750m, taşlık-step alan, 04.07.2004, M.M. Korkut 629

Etnobotanik Özellikleri:
'Sütgen' olarak adlandırılır. Koyun-keçi yemi olarak kullanılır.

Heliotropium bovei Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 760m, taşlık-step alan, tek yıllık otsu, T., 04.07.2004, M.M.Korkut 620, Doğu Akd.

Heliotropium circinatum Griseb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, tek yıllık otsu, T., 18.05.2004, M.M.Korkut 182, Ir-Tur.

Echium italicum L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, taşlık-step alan, iki yıllık ot, Hk., 01.06.2004, M.M.Korkut 584, Akd.

Onosma molle DC.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740m, taşlık-step alan, çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 111, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatısı, bozkır alan, 820 m, step, 08.06.2003, M.M. Korkut 226

Arat köyü güneydoğu tarafı, 800 m, step, 25.10.2003, M.M. Korkut&Akan 313

Etnobotanik Özellikleri:

‘Divankoşk’ olarak adlandırılır. Meyvesi yenir. Çiçekleri toplanıp emilir. Tatlı bir kıvamı vardır.

Anchusa azurea Miller var. azurea.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 740 m, taşlık-step alan, Çok yıllık otsu, Hk., 06.04.2003, M.M.Korkut 69

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneyi, 800 m, step, 08.06.2004, M.M. Korkut 225

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneyi, 850 m, step, 09.05.2004, M.M. Korkut 551

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guriz’ ya da ‘Dağ Darısı’ olarak adlandırılır. Hayvanlar tarafından yenmektedir. Çiçekleri tatlı olur. Çocuklar tarafından çiçekleri emilmektedir.

Anchusa azurea Miller var. kurdica (Guşul.) Chamb.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 800m, taşlık-step alan, Çok yıllık ot, Hk., 13.04.2003, M.M.Korkut 69

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guriz’ ya da ‘Dağ Darısı’ olarak adlandırılır. Hayvanlar tarafından yenmektedir. Çiçekleri tatlı olur. Çocuklar tarafından çiçekleri emilmektedir.

Anchusa strigosa Labill.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 750m, taşlık-step alan, iki veya Çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 206

Etnobotanik Özellikleri:

‘Guriz’ ya da ‘Dağ Darısı’ olarak adlandırılır. Hayvanlar tarafından yenmektedir. Çiçekleri tatlı olur. Çocuklar tarafından çiçekleri emilmektedir.

Anchusa aucheri DC.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneybatısı, 850 m, step, tek yıllık ot, T., 10.03.2004, M.M.Korkut 348

Arat köyü güneybatısı, 780 m, tarla kenarı, 03.04.2004, M.M. Korkut 376

Buglossoides incrassata (Gus.) Johnston

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu batısı, 820 m, step, tek yıllık otsu, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 384, Akd.

Buglossoides arvensis (L.) Johnston

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 800 m, step, tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 27

Myosotis ramosissima Rochel ex Schultes subsp. **ramosissima**.

C7: Arat köyü güneybatısı, 780 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 13.04.2003, M.M.Korkut 76

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneybatısı, 800 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 348

Alkanna megacarpa DC.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740m, taşlık-step alan, çok yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 106, Ir-Tur.

XXXV. SOLANACEAE

Solanum nigrum L. subsp. **nigrum**

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step-kaya altları, Tek yıllık ot, T., 01.06.2004, M.M.Korkut 570

Physalis alkekengi L.

C7: Arat Köyü kuzeybatısı, Anayol kenarı, 770 m, step-taşlık, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 259

Etnobotanik Özellikleri:

‘HıŖıŖıŖ çiçeği’. Tohumları ses çıkardığı için bu isim verilmiş.

Hyoscyamus niger L.

C7: Arat Köyü kuzeybatı kayalıkları, 800 m, kaya altları, beyaz topraklar, tek veya iki yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 241

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 780 m, step-tarla kenarı, 03.04.2004, M.M.Korkut 380

Etnobotanik Özellikleri:

‘Beng’ olarak adlandırılır.. Tohumları tütünün içine katıldığı zaman, içen kişinin sarhoş gibi olmasına sebep olurmuş. Ö almak için sevilmeyen kişilere içirilmiştir.

XXXVI. SCROPHULARIACEAE

Verbascum orientale (L.) All.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, anayol yakınları, 770 m, step, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 217

Etnobotanik Özellikleri:

‘Meelik’ olarak adlandırılır. Tozu insanların gözüne kaçarsa zarar verir. Bitkinin tamamı damın üstüne toprağı tutması ve destek olması için konulur. Yakacak olarak nadiren kullanılır. Haşaratları önlemede kullanılır. Bulunduğu yere böcekler gelmez.

Verbascum kotschyi Boiss. et Hohen.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 13.06.2004, M.M.Korkut 610, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Meelik’ olarak adlandırılır. Tozu insanların gözüne kaçarsa zarar verir. Bitkinin tamamı damın üstüne toprağı tutması ve destek olması için konulur. Yakacak olarak nadiren kullanılır. Haşaratları önlemede kullanılır. Bulunduğu yere böcekler gelmez.

Scrophularia mesopotamica Boiss.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 750 m, tarla kenarı-step, iki yıllık ot, Hk., 27.04.2003, M.M.Korkut 105, Ir-Tur., Endemik.

Scrophularia xylorrhiza Boiss. et Hausskn.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, anayol yakınları, 770 m, step, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 221, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, taşlık-step alan, 17.04.2004, M.M. Korkut 325

Veronica hederifolia L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, tarla kenarı-step, tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 536

Veronica beccabunga L. subsp. beccabunga.

C7: Arat Köyü, Anayol kenarı, güney yamacı, 760 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 25.10.2003, M.M.Korkut&Akan 312

Veronica reuterana Boiss.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 750 m, step, tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 119, Ir-Tur.

Veronica cymbalaria Bodard

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760m, step-kaya altları, tek yıllık ot, T., 17.04.2004, M.M.Korkut 468, Akd.

Veronica orientalis Miller subsp. orientalis.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu güneybatısı, 820 m, step, çok yıllık odunsu ot, Hk., 10.03.2004, M.M.Korkut 352, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu batısı, 820 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 370

XXXVII. LAMIACEAE (LABIATAE)

Teucrium polium L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, 760m, beyaz topraklar, Çok yıllık odunsu ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 170

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800m, step, 19.07.2003, M.M. Korkut 266

Etnobotanik Özellikleri:

‘Tehlik’ ya da ‘Ververik’ olarak adlandırılır. Koyunlarda ve insanlarda sindirim rahatsızlıklarına karşı kullanılır. Çiğ olarak ya da çiçekli dalları kaynatılarak kullanılır.

Çiçekçi dalları kaynatıldıktan sonra dinlendirilir. Şeker hastası tarafından günde bir bardak yemekten sonra içilir. Bu şekilde şekeri düşürdüğüne inanılır. Çok acı olduğu için içilmesi zordur. Buna rağmen bölgede kullanımı oldukça yoğundur.

İnsanlarda kurt düşürücü olarak kullanılır. Üç gün boyunca sabah aç karna bitkinin çiçekli dalları yenilir.

Doğum yapmış anneye yemek dokunmuşsa sütü çocuğa dokunmasın diye kaynatılıp içirilir. Süt bebeğe dokunursa yine anneye bu bitki verilir. Sütü temizlediğine inanılır.

Koyunlarda karın ağrısı olduğu zaman bitki iyice kaynatılıp, suyu şişeye konularak hayvana zorla içirilir.

Scutellaria tomentosa Bertol.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 770m, step, çok yıllık odunsu, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 219, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya üstleri, 13.06.2004, M.M. Korkut 598

Etnobotanik Özellikleri:

‘Korku otu’. Toprak üstü kısımları kaynatılarak suyu içilir. Korkuya(depresyon) iyi geldiği söylenmektedir.

Phlomis brugueri Desf.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya üstleri, Çok yıllık ot, Hk., 13.06.2004, M.M.Korkut 592, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Gubel’ olarak adlandırılır. Kökü yakacak olarak kullanılır.

Phlomis kurdica Rech. fil.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800m, step, Çok yıllık ot, Hk., 19.05.2004, M.M.Korkut 554, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, kaya üstleri, 04.07.2004, M.M.Korkut 636

Etnobotanik Özellikleri:

‘Gubel’ olarak adlandırılır. Kökünden yakacak olarak faydalanılır. Hayvanlar yemezler.

Lamium aleppicum Boiss. et Hausskn.

C7: Arat Dağı güneybatısı, 850m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 17, Ir-Tur.

Lamium amplexicaule L.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, dere yatağı, Tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 24, Avrupa-Sibirya

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, 10.03.2004, M.M. Korkut 344

Marrubium parviflorum Fisch. et Mey. subsp. **parviflorum**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 820m, beyaz topraklar, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 251, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 760 m, tarla kenar-step, 19.07.2003, M.M. Korkut 268

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 850 m, step, 09.05.2004, M.M. Korkut 529

Stachys mardinensis (Post) R. Mill

C7: Arat Dağı güneybatısı, beyaz kayalıklar, 770m, kaya altları, Çok yıllık odunsu ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 191, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Kaya Pungu’ ya da ‘Punge Tehta’ olarak adlandırılır. Koku yapsın diye tarhana bu bitkinin üzerine serilir. Baş ağrısı için kullanılır. Bitki kaynatıldıktan sonra suyu süzülür. Kınaya katılır. Daha sonra kına yakılır. Genellikle kadınlar tarafından kullanılır.

Micromeria congesta Boiss.et Hausskn. ex Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı kayalıkları, 780m, beyaz topraklar, Çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 227, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 850m, beyaz topraklar, 08.06.2003, M.M. Korkut 258

Etnobotanik Özellikleri:

‘Gihaye Paluk’, ‘Punge Tehta’ olarak adlandırılır. Öksürük ve solunum hastalıklarında kullanılır. Bir kökünün toprak üstü kısmı kaynatılarak suyu içilir. İyileşinceye kadar içilmeye devam edilir.

Thymbra spicata L. var. **spicata**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 800m, step, Çok yıllık çalı, Ka., 19.07.2003, M.M.Korkut 265, Doğu Akd.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, tarla kenarı, 04.07.2004, M.M. Korkut 644

Etnobotanik Özellikleri:

'Eşek zahteri' olarak adlandırılır. Mide sancısı için yaprakları kaynatılıp içilir.

Salvia viridis L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 820m, step, Tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 252, Akd.

Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 820m, step, 17.04.2004, M.M. Korkut 466

Etnobotanik Özellikleri:

'Çobandöşegi' olarak adlandırılır. Mide sancısı için toprak üstü kısımları kaynatılıp içilir.

Salvia russellii Benth

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 13.06.2004, M.M.Korkut 590, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Künceyi beji', 'yabani küncü', 'kurdeş'. Tazeyken gövdenin kabuğu soyulur ve yenilir.

Salvia multicaulis Vahl

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 740m, taşlık, Çok yıllık ot, Hk., 13.04.2003, M.M.Korkut 66, Ir-Tur.

Cyclotrichium leucotrichum (Stapf ex Rech. Fil.) Leblebici

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, 760m, dere yatağı, Çok yıllık odunsu ot, Hk., 20.11.2004, M.M.Korkut 672, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Karaçekme'. Topraküstü kısımları parçalanır. Çay gibi demlenerek içilir.

Ziziphora capitata L.

C7: Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 740m, dere yatağı, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 147, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, düzlük alan, 740m, step, 18.05.2003, M.M. Korkut 199

Molucella laevis L.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 13.06.2004, M.M.Korkut 609, Ir-Tur.

XXVIII. PLUMBAGINACEAE

Plumbago europaea L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu kuzeyi, 900 m, step, çok yıllık ot, Hk.,
30.08.2003, M.M. Korkut 282, Avrupa-Sibirya

Arat köyü güneybatı tepeleri, 750 m, step-yamaç alanlar, 25.10.2003, M.M. Korkut&Akan 308

Etnobotanik Özellikleri:

‘Artoğa’ olarak adlandırılır. Hamile kalmak isteyen kadınlar bu bitkiyi kullanırlar. Bitkiden 3–4 kök alınır. Bitkinin tamamı kaynatılır. Süzülükten sonra içilir. Sadece bir ya da iki defa kullanılır. Şu ana kadar 50–60 bayana etkili olduğu söylenmektedir.

XXXIX. ARISTOLOCHIACEAE**Aristolochia bottae** Jaub. et Spach

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 720m, step-taşlık alan, Çok yıllık ot, Hk.,
17.04.2004, M.M.Korkut 428, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

Sıçan Kulağı olarak adlandırılır. Herhangi bir etnobotanik kullanımı tespit edilemedi.

XXXX. EUPHORBIACEAE**Chrozophora tinctoria** (L.) Rafin.

C7: Arat Köyü güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 19.07.2003,
M.M.Korkut 273

Arat Köyü kuzey kayalıkları, istasyon civarı, 850 m, step, 30.08.2003, M.M. Korkut 296

Etnobotanik Özellikleri:

‘Bistanbozan’ olarak adlandırılır. Bostanlarda ekilen tohumlara bu bitkinin polenleri gidince, bitkinin olgunlaşmasını engelliyor. Hayvanlar tazeyken bu bitkiyi yerler.

Euphorbia petiolata Banks et Sol.

C7: Arat köyü kuzeybatısı, nadasa bırakılmış tarlalar, 800 m, tarla kenarı-tarla içi,
tek yıllık ot, T., 09.05.2004, M.M.Korkut 543, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Haşul’ olarak adlandırılır. Gövdesi kırılıp çıkan süt küçük göletlere konulursa suyun bulanıklığını giderir. Genellikle dağdan su içmek isteyen çobanlar bu yöntemi kullanırlar.

Euphorbia falcata L. subsp. **falcata**. var. **falcata**.

C7: Arat köyü kuzeybatısı, İstasyon civarı, 900 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 08.06.2003, M.M.Korkut 256

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 501

Etnobotanik Özellikleri:

‘Haşul’ olarak adlandırılır. Develer bu bitkiyi çok severlermiş. 20 yıl öncesine kadar, bu bölgede ekinler develer tarafından sürülmüş.

Gövdesi kırılıp çıkan süt küçük göletlere konulursa suyun bulanıklığını giderir.

Genellikle dağdan su içmek isteyen çobanlar bu yöntemi kullanırlar.

Euphorbia macrostegia Boiss.

C7: Arat Köyü, Anayol kenarı kuzey yamacı, 780 m, Tarla kenarı, Çok yıllık ot, Hk., 30.08.2003, M.M.Korkut 301

Arat köyü kuzeybatısı, İstasyon civarı, 800 m, step, 09.10.2004, M.M. Korkut 667

Etnobotanik Özellikleri:

‘Haşul’ olarak adlandırılır. Bitki, yeşilken kökünden çekilir. 10 kök bitki bağ(demet) yapılır. Pekmez kaynadığı zaman bitkinin topraküstü kısmı pekmeze daldırılır. Yarım saat pekmezin içinde pekmezi devamlı karıştırmak suretiyle gezdirilir. bu şekilde, pekmeze tat verir, köpüğü yok eder, taşmasını engeller ve pekmezin bulanıklığını giderir. Ayrıca bal arıları bu bitkiyi çok severler.

Gövdesi kırılıp çıkan süt küçük göletlere konulursa suyun bulanıklığını giderir.

Genellikle dağdan su içmek isteyen çobanlar bu yöntemi kullanırlar.

Euphorbia macroclada Boiss.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi bölgesi, düzlük alan, 740 m, step, Çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 164, Ir-Tur.

Arat köyü kuzeybatı tarlaları, 800 m, tarla kenarı, 09.05.2004, M.M. Korkut 550

Etnobotanik Özellikleri:

‘Haşule deva’ olarak adlandırılır. Develer bu bitkiyi çok severlermiş. 20 yıl öncesine kadar, bu bölgede ekinler develer tarafından sürülmüş.

Gövdesi kırılıp çıkan süt küçük göletlere konulursa suyun bulanıklığını giderir.

Genellikle dağdan su içmek isteyen çobanlar bu yöntemi kullanırlar.

Euphorbia aleppica L.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, Tek yıllık ot, T., 04.07.2004, M.M.Korkut 614

Etnobotanik Özellikleri:

‘Haşul’ olarak adlandırılır. Gövdesi kırılıp çıkan süt küçük göletlere konulursa suyun bulanıklığını giderir. Genellikle dağdan su içmek isteyen çobanlar bu yöntemi kullanırlar.

XXXXI. URTICACEAE

Urtica dioica L.

C7: Arat Dağı kuzeydoğusu, Günışığı Köyü, 710m, yıkıntılar arasında, çok yıllık ot, Hk., 06.04.2003, M.M.Korkut 7, Avrupa-Sibirya.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Isırgan otu’. ‘Her derde deva’ olarak tabir edilen bir bitkidir. Özellikle tohumları değerlidir. Karaciğer hastalıklarına iyi geldiği iddia edilmektedir. Toprak üstü kısımları kavrularak yemeği yapılmaktadır. Ayrıca şeker hastalığı için yaprakları tohumları yenir. Bölgede rahim kanseri olan bir kadına tohumları yedirilmiş ancak etkili olmadığı söylenmektedir.

Parietaria judaica L.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 760 m, step- kaya üstleri, çok yıllık ot, Hk., 02.05.2004, M.M.Korkut 514

XXXXII. MORACEAE

Ficus carica L. subsp. carica (All.) Schinz et Thell.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, beyaz kayaların içi, 780 m, taşlık, çok yıllık ağaç, F., 19.07.2003, M.M.Korkut 271

Arat Köyü, güney tepeleri, kayalık alan, 800 m, step, 25.10.2003, M.M. Korkut&Akan 314

Etnobotanik Özellikleri:

‘Dağ inciri’, ‘kerik’. Bitkinin meyvesinin sütü, inek sütüne katıldığı zaman yarım saatte peynire dönüşür. Ayrıca bitkinin genç dalları nohut büyüklüğünde kesilerek boyuna kolye şeklinde asıldığı zaman yüzdeki yaraları ve sivilceleri iyileştirdiğine inanılır.

XXXXIII. RUBIACEAE

Asperula orientalis Boiss. et Hohen.

C7: Arat-Yaylacık arası, 06.04.2003, 880 m, taşlık alan, Tek yıllık ot, T., M.M.Korkut 45, Ir-Tur.

Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 710 m, dere yatağı, 06.04.2003, M.M. Korkut 20

Galium verum L. subsp. **verum**.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı , kireçli topraklar, 800 m, step, çok yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 249, Avrupa-Sibirya

Galium canum Req. EX DC. subsp. **ovatum** Ehrend.

C7: Arat Dağı kuzeybatı tepeleri, kireçli topraklar, 780m, step, Çok yıllık yarıçalı veya ot, Ka., 18.05.2003, M.M.Korkut 195, Doğu Akd.

Galium cappadocicum Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatısı, kayalık bölgeler, 850 m, kaya üstleri, Çok yıllık ot, Hk., 19.05.2004, M.M.Korkut 544, Endemik

Galium cassium Boiss.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 710 m, step, Tek yıllık ot, T., 06.04.2003, M.M.Korkut 26, Doğu Akd.
Arat Dağı güneybatı tepeleri, 800 m, step, 13.04.2003, M.M. Korkut 65

Etnobotanik Özellikleri:

'Zımanhung' olarak adlandırılır. Ekinlere sarılarak öldürür. Zararlı bir bitkidir.

Galium bracteatum Boiss.

C7: M.M.Korkut 138, Arat Dağı güneybatısı, köy yolu kenarı, 840 m, step, Tek yıllık ot, T., 27.04.2003, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Zımanhung' olarak adlandırılır. Ekinlere sarılarak öldürür. Zararlı bir bitkidir.

Cruciata taurica (Pallas ex Willd.) Ehrend.

C7: Yukarı Almaşar Köyü kuzeyi, 780 m, step, çok yıllık yarıçalı veya ot, Ka., 13.06.2004, M.M.Korkut 593, Ir-Tur.

Cruciata articulata (L.) Ehrend.

C7: Arat Köyü güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step, Tek yıllık ot, T., 02.05.2004, M.M.Korkut 525, Ir-Tur.

Arat Dağı kuzeybatı yamacı, anayol kenarı, 770 m, tarla kenarı, step, 18.05.2003, M.M. Korkut 194

Callipeltis cucullaria (L.) Steven

C7:, Arat Dağı güneybatısı, vadi bölgesi düzlük alan, 750 m, tarla kenarı, step, Tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 203, Ir-Tur.

Arat Dağı güneybatısı, Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 506

Etnobotanik Özellikleri:
'Nermik' olarak adlandırılır.

Classis: MONOCOTYLEDONOPSIDA

XXXXIV. ARACEAE

Eminium rauwolffii (Blume) Schott var. **rauwolffii**.

C7: Arat Köyü güney tepeleri, 860 m, tarla kenarı-step alan, Çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 8, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Zillike Eraba' olarak adlandırılır. Zehirli bir bitkidir. Çiçeği dile değerse zarar verir. Koyunlar başka sürülere karışmasın diye, çiçeği, koyunların sırtına sürülerek çıkan boya işaretleme amacıyla kullanılır.

Eminium spiculatum (Blume) Schott var. **spiculatum** Schott

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo İstasyonu batısı, 780 m, tarla kenarı-step, Çok yıllık ot, Kr., 03.04.2004, M.M.Korkut 387, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Zillike Eraba' olarak adlandırılır. Zehirli bir bitkidir. Çiçeği dile değerse zarar verir. Koyunlar başka sürülere karışmasın diye, çiçeği, koyunların sırtına sürülerek çıkan boya işaretleme amacıyla kullanılır.

Biarum carduchorum (Schott) Engler

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 780 m, tarla kenarı, Çok yıllık ot, Kr., 19.09.2004, M.M.Korkut 302, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:
'Zillike Eraba' olarak adlandırılır.

XXXXV. LILIACEAE

Asphodelus aestivus Brot.

C7: Arat Dağı güneybatısı, vadi alanı, 760 m, step, çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 50, Akd.

Etnobotanik Özellikleri:

'Hint' olarak adlandırılır. Hayvanlar yerler. Yakacak olarak kullanılır. Çardakların üzerine konulur. Çobanlar değnek olarak kullanır.

Allium stamineum Boiss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 800 m, step, çok yıllık ot, Kr., 03.04.2004, M.M.Korkut 375, Doğu Akd.

Etnobotanik Özellikleri:

'Sir', 'Yaban Sarımsağı'. Yenilmez.

Allium trachycoleum Wendelbo

C7: Arat Dağı kuzeybatı kayalıkları, 800 m, kaya altları, çok yıllık ot, Kr., 08.06.2003, M.M.Korkut 375, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

'Sir', 'Yaban Sarımsağı'. Yenilmez.

Asphodeline brevicaulis (Bertol.) J. Gay ex Baker subsp. **brevicaulis**. var. **brevicaulis**.

C7: Arat köyü güneybatı tepeleri, 780 m, step-yamaç alanlar, çok yıllık ot, Kr., 13.04.2003, M.M.Korkut 77, Doğu Akd.

Arat köyü güneybatısı, kuzeye bakan yamaçlar, 800 m, yamaç kayalıkları, 18.05.2003, M.M. Korkut 158

Etnobotanik Özellikleri:

'Hint' olarak adlandırılır. Hayvanlar yerler. Yakacak olarak kullanılır. Çardakların üzerine konulur. Çobanlar değnek olarak kullanır.

Gagea fibrosa (Desf.) Schultes et Schultes Fil.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 780 m, step-taşlık, çok yıllık ot, Kr., 13.04.2003, M.M.Korkut 79

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, 03.04.2004, M.M. Korkut 377

Gagea chlorantha (Bieb.) Schultes et Schultes Fil.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step, çok yıllık ot, Kr., 10.03.2004, M.M.Korkut 351, Ir-Tur.

Gagea luteoides Stapf

C7: Arat köyü güneybatısı, vadi alanı, 780 m, yamaç kayalıkları, çok yıllık ot, Kr., 10.03.2004, M.M.Korkut 334

Etnobotanik Özellikleri:

'Pivoke keva'. Güvercin çiğdemi. Soğanını, sadece kuşlar yer.

Gagea reticulata (Pallas) Schultes et Schultes Fil.

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık alan, çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 33, Ir-Tur.

Arat köyü güney tepeleri, 860 m, step, 13.04.2003, M.M. Korkut 18

Etnobotanik Özellikleri:

'Pivoke keva'. Güvercin çiğdemi. Soğanını, sadece kuşlar yer.

Hyacinthella nervosa (Bertol.)Chouard

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, taşlık alan, çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 48, Ir-Tur.

Arat köyü güneybatısı, 780 m, step, 13.04.2003, M.M. Korkut 81

Arat köyü güneybatısı, vadi alanı, 760 m, yamaç kayalıkları, 10.03.2004, M.M. Korkut 332

Colchicum crocifolium Boiss.

C7: Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı-step, çok yıllık ot, Kr., 26.02.2004, M.M.Korkut&Akan 319

Ornithogalum narbonense L.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, step-taşlık, çok yıllık ot, Kr., 27.04.2003, M.M.Korkut 247, Akd.

Muscari neglectum Guss.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 880 m, step, çok yıllık ot, Kr., 03.04.2004, M.M.Korkut 367

XXXXVI. IRIDACEAE

Crocus cancellatus Herbert subsp. **damacenus**(Herbert) Mathew

C7: Arat-Yaylacık arası, 880 m, step-taşlık alan, çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 49, Ir-Tur.

Arat Köyü güney tepeleri, 800 m, taşlık, 25.10.2003, M.M. Korkut&Akan 310

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, 800 m, step-yamaçlar, 07.11.2004, M.M. Korkut 668

Etnobotanik Özellikleri:

‘Pivok’. Soğanı yiyecek olarak kullanılır.

Crocus pallasii Goldb. subsp. **pallasii**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 800 m, step- kireçli topraklar, çok yıllık ot, Kr., 30.08.2003, M.M.Korkut 341

Iris persica L.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 780 m, step-taşlık, çok yıllık ot, Kr., 13.04.2003, M.M.Korkut 78, Ir-Tur.

Gynandrisis sisyrinchium (L.) Parl.

C7: Arat Köyü güney tepeleri, 710 m, taşlık, çok yıllık ot, Kr., 18.05.2003, M.M.Korkut 19

Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı 790 m, step, 13.04.2003, M.M. Korkut 87

XXXXVII. AMARYLLYDACEAE

Ixiolirion tataricum (Pallas) Herbert subsp. **tataricum**.

C7: Arat Dağı Güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, dere yatağı, Çok yıllık ot, Kr., 27.04.2003, M.M.Korkut 101, Ir-Tur.

Divriği köyü yolu kenarı, 760 m, step, 02.05.2004, M.M. Korkut 473

Sternbergia clusiana (Ker-Gawl.) Ker-Gawl. ex Spreng.

C7: Arat Dağı güneybatı tepeleri, 780 m, step-yamaç alan, Çok yıllık ot, Kr., 13.04.2003, M.M.Korkut 84, Ir-Tur.

Etnobotanik Özellikleri:

‘Dağ Soğanı’ diye adlandırılır.

XXXXVIII. CYPERACEAE

Carex divisa Hudson

C7: Arat Dağı, istasyon civarı, 920 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Kr., 06.04.2003, M.M.Korkut 2, Avrupa-Sibirya.

Arat köyü güneybatısı, 740 m, tarla kenarı, 10.03.2004, M.M. Korkut 327

Etnobotanik Özellikleri:

'Zevzir Çimeni', 'At Çimeni' olarak adlandırılır. Herhangi bir etnobotanik kullanımı yoktur.

II. GRAMINAE

Aegilops triuncialis L. subsp. **triuncialis**.

C7: Arat köyü güneybatısı, 740 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 162

Etnobotanik Özellikleri:

'Kılçık'. Hayvan yemi. Bu familyaya ait yem olarak kullanılan bitkiler genel olarak 'kılçık' diye adlandırılır.

Triticum aestivum L.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 850 m, step, tek yıllık ot, T., 30.08.2003, M.M.Korkut 213

Etnobotanik Özellikleri:

'Genim', 'buğda'. Buğday samanlarının sapsarı tezeklere sağlam olsun, dağılmasın diye katılır. Ayrıca bu şekilde tezek daha iyi yanar. Kerpiç tutsun diye kerpiçe de buğday sapsarı katılır.

Triticum dicoccoides (Koern.) Koern. In Litt. Ex Schweinf.

C7: Arat köyü güneybatısı, 760 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 27.04.2003, M.M.Korkut 127, Ir-Tur.

Arat köyü güneybatısı, vadi alanı, 760 m, tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 515

Etnobotanik Özellikleri:

'Kılçık'. Hayvan yemi.

Hordeum murinum L. subsp. **leporinum** (Link) Arc. var. **leporinum**.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 190

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 491

Etnobotanik Özellikleri:

'Kılçık'. Hayvan yemi.

Hordeum murinum L. subsp. **murinum**.

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 850 m, step, tek yıllık ot, T., 03.04.2004, M.M.Korkut 401

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 489

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

Hordeum murinum L. subsp. **glaucum** (Steudel) Tzvelev

C7: Arat köyü güneybatısı, 740 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 207

Divriği Köyü yolu kenarı, 770 m, tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 490

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

Hordeum bulbosum L.

C7: Arat köyü güneybatısı, 740 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Kr., 18.05.2003, M.M.Korkut 172

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 850 m, step, 08.06.2003, M.M. Korkut 224

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık', 'Sahte Arpa'. Hayvan yemi.

Bromus japonicus Thunb. subsp. **japonicus**.

C7: Arat köyü güneybatı tepeleri, 760 m, step, tek yıllık ot, T., 18.05.2003, M.M.Korkut 182

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 02.05.2004, M.M. Korkut 487

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

Avena sterilis L. subsp. **sterilis**.

C7: Arat köyü güneybatısı, köy yolu kenarı, 740 m, step-kaya üstleri, tek yıllık ot, T.,27.04.2003, M.M.Korkut 125

Divriği Köyü yolu kenarı, 760 m, step-tarla kenarı, 01.06.2004, M.M. Korkut 555

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

Phalaris paradoxa L.

C7: Yukarı Almaşar Köyü güneyi, 760 m, step-tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 13.06.2004,
M.M. Korkut 596, Akd.

Phleum exaratum Hochst. ex Griseb. subsp. exaratum.

C7: Arat köyü güneybatısı, 750 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 18.05.2003,
M.M.Korkut 175

Poa bulbosa L.

C7: Arat köyü güneybatısı, 750 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Kr., 13.04.2003,
M.M.Korkut 71

Arat köyü güneybatısı, 760 m, tarla kenarı, 27.04.2003, M.M. Korkut 126

Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu batısı, 780 m, step, 03.04.2004, M.M.
Korkut 402

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

Cynosurus effusus Link

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 850 m, step, tek yıllık ot,
T., 08.06.2003, M.M.Korkut 244, Akd.

Etnobotanik Özellikleri:
'Mijmijok'. Kökü emilir. Tatlıdır.

Echinaria capitata (L.) Desf.

C7: Arat köyü güneybatısı, 740 m, tarla kenarı, tek yıllık ot, T., 27.04.2003,
M.M.Korkut 144

Piptatherum miliaceum (L.) Cosson subsp. thomasi (Duby) Freitag

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, Radyo istasyonu güneyi, 870 m, tarla kenarı, çok
yıllık ot, Hk., 08.06.2003, M.M.Korkut 224

Cynodon dactylon (L.) Pers. var. villosus Regel

C7: Arat Dağı kuzeybatı Tepeleri, anayol kenarı, 760 m, step, çok yıllık ot, Kr.,
03.04.2004, M.M.Korkut 297

Etnobotanik Özellikleri:

'Çayır' diye adlandırılır.

Chrysopogon gryllus (L.) Trin. subsp. **gryllus**.

C7: Arat köyü güneybatısı, 760 m, tarla kenarı, çok yıllık ot, Hk., 18.05.2003, M.M.Korkut 204

Etnobotanik Özellikleri:
'Kılçık'. Hayvan yemi.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Araştırma alanında, **Fabaceae** familyası 49 takson (% 16.4) ile takson sayısı bakımından ilk sırayı almakta, ayrıca 3 endemik tür ile endemizm açısından en zengin familya olarak belirlenmiştir. Bu oran, bölgenin, cins sayısı bakımından, 19 cinsle ikinci sırada yer alan **Fabaceae** familyası bakımından zengin olduğunu göstermektedir. 26 cins (%13.5) ile **Asteraceae** familyası en fazla cins içeren familya olup, 38 taksonla (% 12.7) en fazla takson içeren familyalar arasında ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca bu familyanın içerdiği endemik tür sayısı 1'dir. Takson sayısı bakımından zengin bir diğer familya ise 16 cins ve 18 taksonla **Brassicaceae** familyasıdır. İlk 10 familyanın cins sayısı alandaki bitkilerin % 64.7'sini, takson sayısı bakımından ise % 66.5'ini oluşturmaktadır. Araştırma alanındaki takson sayıları, Tektek ve Kalecik dağları ile benzerlik göstermekte olup, oran olarak ta Karkamış Baraj Gölü ile benzeşmektedir.

Fabaceae familyasına ait **Astragalus**, **Trifolium** ve **Vicia** cinsleri araştırma alanında en fazla taksona sahip cinsler sıralamasında ilk üç sırada yer almaktadır. Bu durum **Fabaceae** familyasının vejetasyon bakımından da alanda baskın olduğunu gösterir. Çizelge 4.8.'de verilen ilk 9 cinsin içerdikleri takson sayısının toplam bitki sayısına oranı % 17.7'dir.

Alanda tespit ettiğimiz taksonlardan 6 tanesi Türkiye için endemik olup, endemizm oranı % 2'dir. Bu türlerin tehlike kategorilerini gösteren liste Çizelge 4.14'te gösterilmiştir.

Arat Dağı'ndan toplanan 35 taksonun C7 karesi için yeni olduğu ilgili literatürlerin (Donner, 1990; Yıldırım, 1992; Yıldırım, 1994; Ertekin ve Savaş, 1997 Adıgüzel ve Aytaç, 2001; Ertekin, 2002;) taranmasıyla tespit edilmiştir. Bu yeni kayıtlar Çizelge 5.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.1. C7 karesi için yeni kayıtlar

	Familya	Takson
1.	Ranunculaceae	Consolida hellespontica
2	Papaveraceae	Papaver argemone subsp. argemone
3	Brassicaceae	Hymenolobus procumbens
4	Polygalaceae	Polygala supina
5	Caryophyllaceae	Velezia rigida
6	Caryophyllaceae	Vaccaria pyramidata var. pyramidata
7	Polygonaceae	Polygonum equisetiforme
8	Polygonaceae	Rumex dentatus subsp. halacsyi
9	Chenopodiaceae	Salsola tragus
10	Amaranthaceae	Amaranthus blitoides
11	Geraniaceae	Geranium libanoticum
12	Fabaceae	Astragalus gaziantepicus
13	Fabaceae	Astragalus lamarckii
14	Fabaceae	Vicia villosa subsp. villosa
15	Fabaceae	Lathyrus cicera
16	Fabaceae	Medicago lupulina
17	Fabaceae	Hedysarum syriacum
18	Umbelliferae	Biforia radians
19	Umbelliferae	Pimpinella cretica var. cretica
20	Umbelliferae	Tordylium syriacum
21	Umbelliferae	Daucus guttatus
22	Dipsacaceae	Cephalaria setosa
23	Asteraceae	Senecio racemosus
24	Asteraceae	Atractylis carduus
25	Asteraceae	Taraxacum montanum
26	Asteraceae	Phagnalon graecum
27	Asteraceae	Carduus nutans subsp. leiophyllus
28	Convolvulaceae	Convolvulus holosericeus subsp. holosericeus
29	Boraginaceae	Heliotropium bovei
30	Boraginaceae	Echium italicum
31	Solanaceae	Physalis alkekengi
32	Labiatae	Moluccella laevis
33	Plumbaginaceae	Plumbago europaea
34	Rubiaceae	Galium cappadocicum
35	Graminae	Hordeum murinum subsp. murinum

Alandan 2 yıl boyunca devam eden floristik çalışma sonucu toplanmış 299 taksonun 170 tanesinin etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 59 tanesi yem, 33 tanesi yiyecek, 19 tanesi yakacak, 17 tanesi tıbbi amaçlı, 8 tanesi süpürge yapımında, 5 tanesi süs bitkisi, 5 tanesi boya, 3 tanesi çocuklar tarafından oyun amaçlı, 11 tanesi ise diğer(pekmez yapımı, yoğurt yapımı, ateş yakmak, çardak(bir çeşit çatı) yapımı, dağdaki suyu berraklaştırmak için, vb.)

amaçlarla kullanılmaktadır. 33 bitkiye halk tarafından sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir kullanımı bulunmamaktadır. Ayrıca 13 bitkinin zararlı özellikleri bulunduğu halk tarafından tespit edilmiştir.

Yaptığımız etnobotanik çalışmada, etnobotanik özelliği olduğu tespit edilen bitkilerden bazılarının daha önce yapılmış çalışmalarda tespit edilmiş olduğu görülmüştür. Şekil 5.2’de daha önce etnobotanik özellikleri tespit edilmiş bitkiler ve bizim ilk defa etnobotanik özelliğini ortaya çıkardığımız bitkiler verilmiş olup etnobotanik çalışmamız, Kalecik Dağı Etnobotanik Özellikleri(Akan ve ark., 2005) ve GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler (Saya ve ark., 2001)adlı çalışmalarla karşılaştırılmıştır.

Çizelge 5.2. Araştırma alanında yapılmış etnobotanik çalışmanın yakın çevrede yapılmış etnobotanik çalışmalarla karşılaştırılması

Bitki Adı	Arat Dağı etnobotanik özellikleri	Kalecik Dağı etnobotanik özellikleri (Akan ve ark., 2005)	GAP yöresindeki tıbbi ve endemik bitkiler (Saya ve ark., 2001)
RANUNCULACEAE			
Delphinium peregrinum	Balıkağzı Süs bitkisi		
Adonis flammea	Çiçeğe sor		
Ranunculus neapolitanus	Çiçeğe zer		
PAPAVERACEAE			
Papaver argemone subsp. argemone	Çiçeğe mamite, gelincik. Boya.		Gelincik, buke zava, giya mala. Tıbbi amaçlı.
Papaver arenarium	Çiçeğe mamite, gelincik. Boya.	Şakşako. Tıbbi amaçlı.	Gelincik, buke zava, giya mala. Tıbbi amaçlı.
BRASSICACEAE			
Sinapis alba	Herdal. Yiyecek.		
Sinapis arvensis	Herdal. Yiyecek.	Herdal. Yiyecek	Hardal. Tıbbi amç.
Capsella bursa-pastoris	Çiçeğe gevr.		
Peltaria angustifolia	Gihaye perçif.		
CAPPARACEAE			
Capparis spinosa var. spinosa	Keber. Yiyecek, yakacak, tıbbi amaçlı.		Gebere, keber, şefelleh. Tıbbi amaçlı.
Capparis ovata var. palaestina	Keber. Yiyecek, yakacak, tıbbi amaçlı.	Keber. Ekonomik değeri var.	
CİSTACEAE			
Helianthemum salicifolium	Gihaye kimiya. İndikatör.	Gihaye kimiya. İndikatör.	
POLYGALACEAE			
Polygala supina	Gihaye sipirge. Süpürge yap.		
CARYOPHYLLACEAE			

Dianthus strictus var. strictus	Dimisok, yiyecek.		
Vaccaria pyramidata var. pyramidata	Hişhişiko, Pekpeko.	Reşreşik. Yem.	
ILLECEBRACEAE			
Paronychia kurdica subsp. haussknectii	Kepek		
CHENOPODIACEAE			
Chenopodium album subsp. album var. album	Süpürge otu. Süpürge yp.		
Salsola tragus	Belalı ot. Zararlı.		
AMARANTHACEAE			
Amaranthus blitoides	Bostanbozan. Süpürge yap.		
Amaranthus retroflexus	Bostanbozan. Süpürge yap. Zararlı.		
HYPERICACEAE			
Hypericum retusum	Bahtof. Tıbbi amaçlı, boya.	Behtof. Tıbbi amaçlı.	Kantaron, botav, bahtof. Tıbbi amç.
Hypericum triquetrifolium	Bahtof. Tıbbi amaçlı, boya.	Behtof. Tıbbi amaçlı.	Kantaron, botav, bahtof. Tıbbi amaçlı.
MALVACEAE			
Malva neglecta	Kömeç. Yiyecek.		Ebegümeçi, tolik, hebbas. Tıbbi amaçlı.
Malvella sherardiana	Kömeç. Yiyecek.		
Alcea striata subsp. striata	Hiro. Tıbbi amaçlı.		Hatmi, hiro. Tıbbi amaçlı.
GERANIACEAE			
Geranium tuberosum subsp. tuberosum	Helilok. Yiyecek.	Helilok. Yem, yiyecek.	
Geranium tuberosum subsp. deserti-syriacum	Sivok. Yiyecek.		
Geranium dissectum	Gihaye saat. Oyuncak.		
Erodium cicutarium subsp. cicutarium	Gihaye saat, kulunca. Oyuncak.	Gihaye saat, kuruncok. Oyuncak.	
ZYGOPHYLACEAE			
Peganum harmala	Bogır, üzerlik Süs bitkisi.		Üzerlik, hermal. Tıbbi amaçlı.
ANACARDIACEAE			
Pistacia khinjuk	Bitim, fıstık. Tıbbi amaçlı, yakacak.		Yabani fıstık, sakız ağacı, bitim. Tıbbi amaçlı.
FABACEAE			
Argyrolobium crotalarioides	Collık. Yem, yiyecek.		
Astragalus aduncus	Gihaye şin. Yakacak.		Geven, yaban kökü. Tıbbi amaçlı.
Astragalus asterias	Guni. Zararlı. Yakacak.		Geven, yaban kökü. Tıbbi

Astragalus gaziantepicus	İstiriy belan. Zararlı. Yakacak		amaçlı. Geven, yaban kökü. Tıbbi amaçlı.
Astragalus lamarckii	Guni. Yem. Yakacak.		Geven, yaban kökü. Tıbbi amaçlı.
Astragalus russelii	Guni. Yem. Yakacak.	Guni. Yem. Yakacak.	Geven, yaban kökü. Tıbbi amaçlı.
Astragalus hamosus	Guni. Yem. Yakacak.		Geven, yaban kökü. Tıbbi amaçlı.
Glycyrrhiza glabra var. glabra	Meyan, sus. Tıbbi amaçlı	Meyan, sus. Tıbbi amaçlı.	Meyan, reha suse, ava suse. Tıbbi amaçlı.
Cicer echinospermum	Yonca. Yem.		
Vicia palaestina	Yonca. Yem.		
Vicia aintabensis	Collik. Yem, yiyecek.		
Vicia ervilia	Yonca. Yem.		
Vicia villosa subsp. villosa	Yonca. Yem.		
Vicia peregrina	Yonca. Yem.		
Vicia narbonensis var. narbonensis	Collikey keran. Yem.		
Vicia assyriaca	Yonca. Yem.		
Lathyrus sativus	Colkey mara.	Collike cotkare. Yiyecek, yem.	Cılban, colban, şolik. Tıbbi amaçlı.
Lathyrus cicera	Collik. Yiyecek.		
Pisum sativum subsp. elatius var. pumilio	Collike hatuna. Yiyecek.	Colhatun. Yiyecek, yem.	
Trifolium boissieri	Yonca. Yem.		
Trifolium bullatum	Yonca. Yem.		
Trifolium tomentosum	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trifolium stellatum var. stellatum	Yonca. Yem.		
Trifolium pilulare	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trifolium leucanthum	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trifolium angustifolium var. angustifolium	Gihayeriş. Yem.		
Trigonella filipes	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trigonella spruneriana var. spruneriana	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trigonella coelesyriaca	Yonca. Yem.	Andeko. Yem.	
Trigonella monantha subsp. monantha	Yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Trigonella mesopotamica	Yonca. Yem.	Andeko. Yem.	
Medicago minima var. minima	Sitri, asıl yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Medicago noeana	Sitri, asıl yonca. Yem.	Kundırkoşk. Yem.	
Medicago orbicularis	Sitri, asıl yonca. Yem	Yonca. Yem.	
Medicago rigidula var. rigidula	Sitri, asıl yonca. Yem.	Yonca. Yem.	
Medicago lupulina	Sitri, asıl yonca. Yem		

Medicago radiata	Sitri, asıl yonca. Yem.	Yonca.Yem.	
Lotus aegaeus	Yonca.Yem.		
Coronilla scorpioides	Colban.Yem. Yiyecek.	Çigrik. Yem.	
Hippocrepis unisiliquosa subsp. unisiliquosa	Yonca.Yem.	Yonca.Yem.	
Scorpiurus muricatus var. subvillosus	Yonca.Yem.	Yonca.Yem.	
Hedysarum syriacum	Deveçökerten Yem.		
Alhagi pseudoalhagi	Hurnif, Çeti. Tıbbi amaçlı, süpürge yap.	Hurnif. Tıbbi amaçlı, süpürge yapımında.	
ROSACEAE			
Amygdalus arabica	Behiv,badem. Yiyecek.		
Amygdalus lycioides	Çağılık, behiv, badem. Yiyecek.		
Crataegus monogyna subsp. monogyna	Givij, Alıç. Yiyecek.	Givij, Alıç	
APIACEAE			
Eryngium creticum	Çistok. Yiyecek, yakacak.		Kereng. Tıbbi amaçlı.
Pimpinella eriocarpa Echinophora tenuifolia subsp. sibthorpiana	Meyane Çortik, meylemok.	Mellik, bılbal, dereotu. Yiyecek.	Peynirotu, postetorak. Tıbbi amaçlı.
Turgenia latifolia	Karaheci.	Çeplik, karaheci. Tıbbi amç., yem.	
DIPSACACEAE			
Cephalaria setosa	Zivan		
Scabiosa calocephala	Zivan		
Scabiosa argentea	Zivan. Süpürge yap.	Sipergeye zer. Süpürge yap.	
Scabiosa rotata	Zivan. Zararlı.	Zivan. Zararlı.	
ASTERACEAE			
Xanthium strumarium subsp. cavanillesii	Pıtrak.		
Xanthium spinosum	Devedikeni. Yem.		
Filago pyramidata	Peşi, Ateş Pamuğu.	Çiçeğe Mast.	
Senecio racemosus Anthemis hyalina	Şiro Beyaz Yoğurt Çiçeği. Çay yapımında kul.	Yoğurt Çiçeği. Yiyecek.	
Achillea biebersteinii	Yılan pungu.		Gulika mara, civanperçemi. Tıbbi amaçlı.
Achillea aleppica subsp. aleppica	Yılan pungu.	Çiçeğe mara.	Civanperçemi, arapsaçı. Tıbbi amaçlı.
Matricaria aurea Gundelia tournefortii var.	Çiçeğe zer. Kenger,	Kenger, kereng.	Kenger, kereng.

armata	kereng. Yiyecek.	Yiyecek.	Tıbbi amaçlı.
Cirsium vulgare	Kefik, İstiriy mişk. Yakacak.	İstiriy mışk.	
Centaurea hyalolepis	Kulindor. Yiyecek.		
Centaurea solstitialis subsp. solstitialis	Keygana diken. Zararlı.	Çakırdikeni.	
Centaurea virgata	Tehli süpürgesi. Süpürge yp.		
Centaurea iberica	Çakırdikeni. Yiyecek.		
Carlina lanata	Keygana. Tıbbi amaçlı.		
Xeranthemum annuum	Tarak çiçeği. Oyuncak.		
Scorzonera laciniata subsp. laciniata	Parım, tulu. Yem.		
Lactuca undulata	Eşek marulu. Yem.		
Crepis foetida subsp. rheadifolia	Şiroke.		
Tragopogon buphthalmoides var. buphthalmoides	Ağu. Yiyecek.		Yerel isim yok. Tıbbi amaçlı.
Tragopogon pusillus	Çarik, parım. Yiyecek.		Yerel isim yok. Tıbbi amaçlı.
Carduus nutans subsp. leiophyllus	Kerbeş		
CONVOLVULACEAE			
Convolvulus arvensis	Sarmaşık. Yem.	Peyçek, Sarmaşık. Yem.	
Convolvulus holosericeus subsp. holosericeus	Tehli süpürgesi Süpürge yap.		
BORAGINACEAE			
Heliotropium europaeum	Sütgen. Yem.		
Onosma molle	Divankışk. Yiyecek.		
Anchusa azurea var. azurea	Guriz, Dağ Darısı. Yem, yiyecek.	Guriz.	Pancar, guruz. Tıbbi amaçlı.
Anchusa azurea var. kurdica	Guriz, Dağ Darısı. Yem, yiyecek.		Pancar, guruz. Tıbbi amaçlı.
Anchusa strigosa	Guriz, Dağ Darısı. Yem, yiyecek.		Pancar, guruz. Tıbbi amaçlı.
SOLANACEAE			
Physalis alkekengi Hyoscyamus niger	Hışhış çiçeği. Beng.	Çavbelok. Yiyecek.	Banotu. Tıbbi amaçlı.
SCROPHULARIACEAE			
Verbascum orientale	Meçelik. Yakacak.	Karik.	
Verbascum kotschyi	Meçelik. Yakacak.		
LAMIACEAE			

Teucrium polium	Tehlik, ververik. Tıbbi amaçlı.	Meyremhort, talik. Tıbbi amaçlı.	Meyremhort, acı yavşan otu, cadı, talik. Tıbbi amç.
Scutellaria tomentosa	Korku otu. Tıbbi amaçlı.	Adaçayı.	
Phlomis bruguieri	Gubel. Yakacak.	Guhbellik	
Phlomis kurdica	Gubel. Yakacak.	Guhbellik	Sığırkuyruğu. Tıbbi amaçlı.
Stachys mardinensis	Punge tehta.		
Micromeria congesta	Gihaye paluk, punge tehta Tıbbi amaçlı.		Kaya yarpuzu, punge tehta. Tıbbi amaçlı.
Thymbra spicata var. spicata	Eşek zahteri. Çobandöşeği Tıbbi amaçlı.		Zahter, cahter, kekik. Karabaşotu Tıbbi amaçlı.
Salvia viridis	Çobandöşeği Tıbbi amaçlı.		
Salvia russellii	Künceyi beji, kurdeşk. Yiyecek.		
Cyclotrichium leucotrichum	Karaçekme. Tıbbi amaçlı.		
PLUMBAGINACEAE			
Plumbago europaea	Artoğa. Tıbbi amaçlı.		
ARISTOLOCHIACEAE			
Aristolochia bottae	Sıçankulağı.		Lohusaotu, goye deve. Tıbbi amç.
EUPHORBIACEAE			
Chrozophora tinctoria	Bistanbozan. Zararlı.		
Euphorbia petiolata	Haşul.		
Euphorbia falcata subsp. falcata var. falcata	Haşul. Deve yemi.		
Euphorbia macrostegia	Haşul. Pekmez yp.	Haşul. Pekmez yp.	
Euphorbia macroclada	Haşule deva. Deve yemi.	Heşula deva.	
Euphorbia aleppica	Haşul.		
URTICACEAE			
Urtica dioica	Isırgan otu. Yiyecek, tıbbi amaçlı.		Isırganotu, gezik, kırneş. Tıbbi amaçlı.
MORACEAE			
Ficus carica subsp. carica	Kerik, incir. Tıbbi amaçlı	Hejir. İncir. Tıbbi amaçlı.	
RUBIACEAE			
Galium cassium	Zımanhung. Zararlı.	Zımanhung. Zararlı.	
Galium bracteatum	Zımanhung. Zararlı.		
Callipeltis cucullaria	Nermik.		
ARACEAE			
Eminium rauwolfii var. rauwolfii	Zillike eraba. Zararlı. Boya.	Zillike eraba. Zararlı. Boya.	
Eminium spiculatum var. spiculatum	Zillike eraba. Zararlı. Boya.	Zillike eraba. Zararlı. Boya.	

Biarum carduchorum	Zillike eraba.	
LILIACEAE		
Asphodelus aestivus	Hint. Yem, yakacak.	
Allium stamineum	Sir.	Sirim, bave sir.
Allium trachycoleum	Sir.	Tıbbi amaçlı. Sirim, bave sir. Tıbbi amaçlı.
Asphodeline brevicaulis subsp. brevicaulis var.	Hint. Yem, yakacak.	
brevicaulis		
Gagea luteoides	Pivoke keva.	
Gagea reticulata	Pivoke keva.	
IRIDACEAE		
Crocus cancellatus subsp. damascenus	Pivok. Yiyecek.	Pivokekey hespa. Yiyecek.
CYPERACEAE		
Carex divisa	Zevzir çimeni.	
GRAMINAE		
Aegilops triuncialis subsp. triuncialis	Kılçık. Yem.	Gihaye Reş
Triticum aestivum	Kılçık. Yem.	
Triticum dicoccoides	Kılçık. Yem.	Ceheye Reş
Hordeum murinum subsp. murinum	Kılçık. Yem.	
Hordeum murinum subsp. glaucum	Kılçık. Yem.	
Hordeum bulbosum	Kılçık, sahte arpa. Yem.	
Bromus japonicus subsp. japonicus	Kılçık. Yem.	
Avena sterilis subsp. sterilis	Kılçık. Yem.	Yulaf, Luf
Poa bulbosa	Kılçık. Yem.	
Cynosurus effusus	Mijmijok. Yiyecek.	
Cynodon dactylon var. villosus	Çayır	
Chrysopogon gryllus subsp. gryllus	Kılçık. Yem.	

Yapılan karşılaştırma sonucu Kalecik Dağı'nda etnobotanik özelliği tespit edilmiş 126 bitkiden 59'unun tarafımızca da tespit edildiği görülmektedir. İsimlendirme de ve kullanım amaçlarında yer yer farklılıklar olsa da alanlar birbirine yakın olduğundan dolayı bu 59 bitkinin kullanım amaçları ve isimlendirmeleri genel anlamda birbirine paraleldir. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler isimli etnobotanik açıdan tıbbi bitkiler üzerine yoğunlaşan bir çalışmadır. Bizim yaptığımız çalışmada tespit ettiğimiz tıbbi amaçlı kullanılan 19 bitkinin 10 tanesinin GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler adlı çalışmada tespit edildiğini gördük. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler adlı çalışmada tespit edilmiş bitkilerden 37

tanesi alanımızda yayılış göstermekte ancak bunlardan yalnızca 10 tanesi alanımızda tıbbi maksatla kullanılmaktadır. Alanımızda etnobotanik kullanımı olduğu tespit edilen 170 bitkiden 77'sinin etnobotanik özelliği bölgede ilk defa tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma bölgesinde hayvancılık yapılmaktadır. Yetiştiriciliği yapılan hayvanlardan koyun, keçi ve sığırların bölgede doğal yetişen bitkilere verdiği zarar göz önüne alınmalıdır. Bu tahribin önlenmesi için çeşitli lokalitelerde meraların ekonomik bir biçimde kapasitelerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Araştırma bölgesinde çevre halkı tarafından doğal alanları, tarla açma ve özellikle anız yakma suretiyle tahrip etme yoğun biçimde devam etmektedir. Bu durum özellikle endemik bitkiler açısından endişe vericidir. Bu endişe verici durumun önüne geçilmesi için çevre halkının bu konuda bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir.

Florası tespit edilen bu çalışma alanının vejetasyonun da yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Bölgede GAP'ın etkisiyle çok sayıda baraj ve göletler açılmakta, biyolojik zenginliklerimizden olan bitkilerimiz de bundan payını almaktadır. Kanaatimizce bölgede ÇED raporlarının ciddi anlamda yapılması gerekmektedir.

Araştırma alanında yaptığımız etnobotanik çalışmalar sonucu alanın etnobotanik özellikleri büyük oranda tespit edilmiştir. Tespit edilemeyen bilgiler ise ya unutulmuş ya da sadece şu anda hayatta olmayan kişiler tarafından bilinen bilgiler olduğundan dolayı günümüze ulaşamamıştır. Bu da tüm ilçede hatta tüm ilde etnobotanik çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiğini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- ADIGÜZEL, N. ve AYTAÇ, Z., 2001. Flora of Ceylanpınar State Farm (Şanlıurfa-TURKEY) Mediterrane, 11:314-316.
- AKAN, H., EKER, İ., KAYA, Ö. F. ve CEVHERİ, C., 2005. The Flora Of Kaşmer Mountain(Şanlıurfa/Turkey), Turk. J. Of Bot.
- AKAN, H., AYDOĞDU, M. ve KORKUT, M. M., 2005. An Ethnobotanical Research of the Kalecik Mountain Area, IVth International Congress of Ethnobotany, İstanbul.
- AKAN, H., 2005. An Ethnobotanical Investigation on the Baskets of Mardin, IVth International Congress of Ethnobotany, İstanbul.
- AKAN, H., ASLAN, M. ve BALOS, M., 2005. An Assesment of Hand-Made Musical Instruments in Şanlıurfa, IVth International Congress of Ethnobotany, İstanbul.
- AKAN, H., ve ASLAN, M., 2005. A Folkloric and Ethnobotanical Research on Şanlıurfa Isot, IVth International Congress of Ethnobotany, İstanbul.
- AKAN, H. ve EKER, İ., 2004. Şanlıurfa'da Yayılış Gösteren Sonbahar Çiğdemleri Üzerinde Morfolojik ve Anatomik Bir Araştırma, Turk J. Bot. 28, 185-191.
- AKMAN, Y., 1990. İklim ve Biyoiklim, Palme Yayınları, Ankara.
- ANONİM, 1988. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Şanlıurfa İli Verimlilik Envanteri Raporu.
- ANONİM, 2003. Meteoroloji Genel Müdürlüğü. Arş. ve Bilgi İşl. Dai. Bşk. İstatistik ve Yayın Şub. Müdürlüğü Rasat Raporu.
- ASLAN, M., 2002. Birecik Baraj Gölü Alanı Bitkileri, Tehlike Sınıfları ve Korunması, Doktora Tezi, Adana, 182s.
- ASLAN, M., ve TÜRKMEN, N., 2003. Karkamış Baraj Gölü Alanı Bitkileri Tehlike Sınıfları ve Korunması, Kesin Sonuç Raporu, Adana, 117s.
- AYDIN, N., 2004. Şanlıurfa Direkli Tepeleri Florası, Harran Üniversitesi. Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 56s.
- AYDOĞDU, M., 2004. Kalecik Dağı(Şanlıurfa) Florası, Harran Üniversitesi. Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 65s.
- BAYTOP, A., 2003. Türkiye'de Botanik Tarihi Araştırmaları, Çetin matbaacılık, İstanbul.
- BAYTOP, T., 1984 Türkiye'de Bitkilerle Tedavi, İstanbul Üniv. Yay. No: 3255 İstanbul
- BAYTOP, T., 1997. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
- BOISSIER, E., 1867-1888. Flora Orientalis, Genova.
- BORNMULLER, J., 1936. Symbolae and Floram Anatolicam, Feddes Rep., Beih, 89, Dahlem-Berlin.
- BRUMMITT, R. K. and POWELL, C. E., 1992. Author Of Plant Names, Royal Botanic Gardens, KEW.
- ÇIRPICI, A., 1987. Türkiye'nin flora ve vejetasyonu üzerindeki çalışmalar, Doğa Tu Botany Dergisi, 11:2 232.
- DAVIS, P.H., 1965-1988 Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Edinburgh: Edinburgh University Press.

- DAVIS, P.H., 1975. Turkey: Present State of Floristik Knowledge, Coll, Int, C.N.R.S, 235, La Flor edu Bassin Mediterranean : Essai de Systematique Synhetique.
- DAVIS, P.H., 1988. Mill, R.R., Tan, K., (eds.) Flora of Turkey and the East Aegean Islands(supplement 1), vol.10, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- DONNER, J., 1990. Verbreitungskarten zu P.H. Davis "Flora of Turkey, 1-10". – Linzer Biol. Beitr. 22(2): 381–515.
- DÖNMEZER, B., 1999. Ankara’da Aktar ve Pazarlarda Satılan ve Zayıflamak Amacıyla Kullanılan Çayların Fitoterapi Yönünden İncelenmesi, yüksek lisans tezi, Ank. Ün. Sağ. Bil. Enst., Ankara.
- EKER, İ. ve AKAN, H., 2005. Şanlıurfa Geofit Florası, Harran Üniversitesi. Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 117s.
- EKİM, T., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı.Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Ankara.
- ERDEMİR, A. D., 1983. Urfa Folklorik Tıbbından Örnekler ve Modern Tıp Açısından İncelenmesi, İstanbul.
- ERDEMİR, A.D., 2001. Şifalı Bitkiler-Doğal İlaçlarla Geleneksel Tedaviler, İstanbul
- ERENTÖZ, Cahit. (ed)., 1961. Maden Teknik ve Arama Enstitüsü, Türkiye Jeoloji Haritası 1/500.000 ölçekli Hatay paftası, MTA yayınları, Ankara.
- ERTEKİN, A. S. ve SAYA, Ö., 1997. New Floristic Records for The Various Grid Squares From The *Fabaceae*, - Tr. J. Of Bot. 21: 187-189.
- ERTEKİN, A.S., 1991. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin *Lathyrus* cinsi üzerinde Sistemik, Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, S. 123.
- ERTEKİN, A.S., 2002. Karacadağ Bitki Çeşitliliği, 170s. Diyarbakır.
- GÜNER, A., ÖZHATAY, N., EKİM, T. ve BAŞER, K.H.C., 2000. Flora of Turkey and the East Aegean Islands(supplement 2),vol.11, Edinburgh:Edinburgh University Press.
- İŞİKOĞLU, K., 1984. Urfa’da Hastalıkların Tedavi Şekilleri, Şanlıurfa
- KAYA, Ö. F., 2002. Tektek Dağları (Şanlıurfa) Florası Harran Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 50s.
- KAYNAK, G., 1989. Diyarbakır ve Çevre İllerinin Eğreltileri üzerine Ekolojik ve Kronolojik İncelemeler, DOĞA TÜ. Botanik D., 13,3,437-451.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Şanlıurfa İli Verimlilik Envanteri Raporu, 1988.
- MALYER, H., 1979. Urfa Kuzeydoğusundaki Karacadağ’ın Bazı Geofitleri Üzerinde Morfolojik ve Ekolojik Araştırmalar, Doktora tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- NAHYA, Z., 1983. Urfa’da Doğum Gelenek ve Göreneklere, Şanlıurfa.
- ÖZEL, A., 1999. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Tıbbi ve Aromatik Bitkileri, GAP 1. Tarım Kongresi, Şanlıurfa.
- RAUNKİER, Ch., 1934. The Life Forms Of Plants And Statistical Plant And Geography-Oxford, 147s.
- SAYA, Ö., 2001. Gap Yöresindeki Tıbbi Ve Endemik Bitkiler, Türkiye Çevre Vakfı, Yayın No: 143, Ankara.
- SEREBRYAKOV, İ. G., 1965. Tohumlu Bitkilerin Hayati Formları ve Araştırılması, Arazi Jeobotaniği, Moskova-Leningrad, 3: 146-205.

- TÜRKMEN, N. ve ASLAN, M., 2003, Karkamış Baraj Gölü Alanı Bitkileri, Tehlike Sınıfları ve Korunması, Kesin Sonuç Raporları proje No:FEF 2002 BAP 12, Adana.
- YILDIRIMLI, Ş., 1992. Türkiye'den Çeşitli Kareler İçin Yeni Bitki Yayılışları, DOĞA TÜ. Botanik D., 16:207-214.
- YILDIRIMLI, Ş., 2004. Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği, Kebikeç-İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi, 17:175-193.
- YÜCECAN, S., 1988. Kanser Hastalığında Tedavi Amacıyla Kullanılan Yöresel Bitkiler, Beslenme ve Diyet Dergisi, Hac. Üniv., 17:111-120.
- YÜCECAN, S., 1991. Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Kullanılan Yöresel Bitkiler, Ç.Ü.Z.F. Dergisi, 6:137-154.

ÖZGEÇMİŞ

1979'da Şanlıurfa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Şanlıurfa'da tamamladı. 1996 yılında Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ne girdi ve 2000 yılında buradan mezun oldu. 2002 yılında Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim dalında yüksek lisansa başladı. Halen Şanlıurfa'da serbest eczacılık mesleğine devam etmektedir.

ÖZET

Bu araştırma 2002–2004 yılları arasında, Birecik İlçesi Arat Dağı'nın florası ve etnobotanik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma alanı Birecik'in 15 kilometre doğusunda, Şanlıurfa-Birecik Karayolunun 73–76. kilometreleri arasında yer alan, kuzeyden güneye doğru yaklaşık 7 kilometre uzanan kuzeyde 920 m ve güneyde 870 m yüksekliğinde iki tepe ve bunları ayıran bir vadiden oluşmaktadır. Bölgede 49 familya ve 193 cinse ait 214 tür, 55 alttür ve 30 varyete olmak üzere 299 takson tespit edilmiştir. Saptanan taksonların 6'sı endemiktir. Alanın florasında Gymnospermae 1 türle, Angiospermae 298 türle temsil edilmiştir. Angiospermae'lerin 39 tanesi Monocotyledones, 260 tanesi ise Dicotyledones sınıfına dahildir. Fabaceae(49 takson), Asteraceae(38 takson) ve Brassicaceae(18 takson) en fazla takson içeren familyalardır. *Astragalus* (8 takson), *Trifolium*(7 takson) ve *Vicia*(7 takson) en fazla takson içeren cinslerdir. Raunkier'in hayat formlarına göre sıralamasına göre; terofitler 152, hemikriptofitler 92, kamefitler 21, kriptofitler 30 ve fanerofitler 4 tanedir. Araştırma alanında tespit edilen bitkilerden 10'u zarar görebilir(VU), 6'sı en az endişe verici(LC) ve 1'i çok tehlikede(CR) kategorilerine girmektedir. Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışma sonucu, toplanmış 299 bitkinin 170 tanesinin etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 59 tanesi yem, 33 tanesi yiyecek, 19 tanesi yakacak, 17 tanesi tıbbi amaçlı, 8 tanesi süpürge yapımında, 5 tanesi süs bitkisi, 5 tanesi boya, 3 tanesi çocuklar tarafından oyun amaçlı kullanılmaktadır. Bu bitkilerden 11 tanesi ise diğer(pekmez yapımı, yoğurt yapımı, ateş yakmak, çardak(bir çeşit çatı) yapımı, dağdaki suyu berraklaştırmak için, vb.) amaçlarla kullanılmaktadır. 33 bitkiye halk tarafından sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir kullanımı bulunmamaktadır. Ayrıca 13 bitkinin zararlı özellikleri bulunduğu tespit edilmiştir.

SUMMARY

This investigation was carried out to determine the flora and ethnobotany of Arat Mountain located in Birecik, town of Şanlıurfa. In the region, 299 taxa belonging to 49 families, 193 genera, 214 species, 55 subspecies and 30 varieties are determined. In the flora of research area, it is determined that Gymnospermae with 1 taxa while Angiospermae with 298 taxa. 39 taxa of Angiospermae members are belong to Monocotyledones whereas 260 taxa are belong to Dicotyledones. The families which have the most taxa in research are; Fabaceae(49 taxa), Asteraceae(38 taxa) and Brassicaceae(18taxa). Concerning the number of species the major genera in this region are as follow; *Astragalus*(8 taxa), *Trifolium*(7 taxa) and *Vicia*(7 taxa). According to the life forms of Raunkier; Therophytes 152, Hemicryptophytes 92, Chamaephytes 21, Cryptophytes 30 and Phanerophytes 4 in the research area. It is determined that 10 taxa are Vulnerable(VU), 6 taxa Least Concern(LC) and 1 of them is Critically Endangered(CR). During the study, interviews were applied at different times to different people in four rural settlements of the region. Among 299 taxa, 126 taxa gathered within the research area had local names and were known as useful to the villagers. It was determined that 59 as a fodder plants, 33 of these plants were used, 19 for fuel, 17 for medicinal purposes, 8 in producing broom, 5 as ornamental plants, 5 in dying, 3 in children's games. 13 of these plants were determined to have harmful effects on animals.